

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 นำเสนอ เรียงตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. กระบวนการบริหารสถานศึกษา
4. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

จุมพล พุดภัทร์ชีวิน (2540 : 20) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ลักษณะการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมหรือส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานด้วยความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ รวมทั้งการกระจายทรัพยากร และปัจจัยการพัฒนา จากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา อย่างเต็มศักยภาพและตามฐานะด้านเศรษฐกิจของตนเอง ในการมีส่วนร่วมนี้บุคคลจะได้รับประโยชน์จากการตัดสินใจ และการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาดังกล่าว

สุวิมล เท็ชรสุข (2541 : 51) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของคณะบุคคลในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่คณะบุคคลหรือบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ชักชวน สนับสนุน และสร้าง โอกาสให้ตัวแทนของชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียนเข้ามาดำเนินงานในรูปแบบ

ผสมผสานต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ขุมกำลังและทรัพยากรที่คนมีอยู่ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาอุปสรรคในการจัดการการศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ธนพร ศรีมาทา (2542 : 33) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคล ภายนอกสถานศึกษาที่ได้รับผลประโยชน์จากการตัดสินใจ การชักนำ การสนับสนุน และการสร้าง โอกาสให้สถานศึกษาได้พัฒนาการศึกษาทั้งในด้านวิชาการ ด้านบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านอาคารสถานที่ และด้านอื่น ๆ ด้วยการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากที่สุด

บุญเพ็ญ ภักดีจิต (2542 : 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง บุคคลภายในหรือภายนอกที่มีความสนใจและความต้องการที่จะเข้ามาทำกิจกรรม ทุกอย่างของการบริหารสถานศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการ ตัดสินใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาบุตรหลานตนเองให้มากยิ่งขึ้น

สุดารินทร์ แซ่ชี (2543 : 28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง เป็นการดำเนินงานระหว่างชุมชนและองค์กรภายนอก กับสถานศึกษาในการบริหารงาน ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสอดคล้อง กับความต้องการของชุมชนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาดังกล่าว

วิไล จูทางกูร (2544 : 39) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะที่คณะบุคคลจากภายในและภายนอกมีความต้องการที่จะใช้ความรู้ความสามารถ และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดหรือบรรลุ ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

ธเนศ ปานอุทัย (2545 : 20) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีโอกาสแสดงความรับผิดชอบหรือแสดงพฤติกรรมเกี่ยวข้องในโครงการ หรืองานบางอย่างทั้งในระดับของการแสดงความคิดเห็น พิจารณาการตัดสินใจ การวางแผน การ ร่วมปฏิบัติงาน การติดตามผลและร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมหรือโครงการนั้น

เสนาอ เอวี่ชาติ (2546 : 12) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการต่าง ๆ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะส่งเสริม และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน ทั้งในบางเรื่อง และหลายเรื่องเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีโอกาส ได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาของตนเอง และส่วนรวม การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญเพราะ โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมเช่นกัน

พิสิณี ถามุสศรี (2546 : 17) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่บุคคล หรือคณะบุคคลเข้าไปดำเนินการกิจกรรมร่วมกันจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิก และองค์กร เพื่อเกิดผลทั้ง ต่อตนเอง และองค์กร

อีริทิมาเน เปลงรัสมิ (2548 :11) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์เปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่ม ตัดสินใจ ปฏิบัติ รับผิดชอบ แก้ปัญหาการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาความสามารถควบคุมทรัพยากร การร่วมกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตย ตลอดจนการให้อำนาจเข้าไปมีหน้าที่รับผิดชอบ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหาร หมายถึง การร่วมปฏิบัติ ร่วมประสานงาน และร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาให้บรรลุตรงตามนโยบายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมพงษ์ เกษมสิน (2541 : 12) ได้ให้แนวคิดว่าการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติทั้งในด้านแสดงความคิดเห็น และการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างพลังจิตใจให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมจากการปฏิบัติตามระเบียบหรือคำสั่ง

ธรรมรส โชติคุณุช (2545 : 222-224) กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดที่สวนทางกับแนวความเชื่อทางการบริหารยุคแรก ๆ ประสิทธิภาพของการบริหาร ในองค์การขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์การ และการบริหาร โดยการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับ

1. เป็นกระบวนการของการให้บุคคลอื่นมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ในกระบวนการตัดสินใจ
2. เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล
3. ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาของการบริหาร
4. การบริหาร โดยการมีส่วนร่วมตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ผู้บริหารแบ่งอำนาจให้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการแทน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2545 : 182-183) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า กิจกรรมมนุษย์ส่วนใหญ่อาศัยการมีส่วนร่วมเพียงคน ๆ เดียวไม่สามารถที่จะกระทำทุกอย่างได้ด้วยตนเอง เพราะมีข้อจำกัดทางด้านชีววิทยา ทางด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่ม ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับ การรวมพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการหรือการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ขององค์การ การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพันต่อกิจกรรมนั้น

วิโรจน์ สารัตนะ (2545 : 8) ได้ให้แนวคิดในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเกิดจากทัศนะเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการบริหาร ควรจะมีการตัดสินใจโดยกลุ่มมากกว่าโดยคนเพียงคนเดียว เนื่องจากจะทำให้มีข้อมูลสารสนเทศและความรู้ประกอบการตัดสินใจได้มากกว่า สามารถสร้างสรรค์ทางเลือกเพื่อการตัดสินใจได้มากขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับการตัดสินใจได้ดีกว่า สมาชิกองค์กรสามารถพัฒนาทักษะให้สอดคล้องกับการตัดสินใจในอนาคตได้ดีกว่า ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 58) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ช่วยให้ทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่าของตนมาสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ย่อมมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน คือ การสร้างพลังอันแข็งแกร่ง คำจูงกัน จนเกิดผลดีต่อคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา ซึ่งเป็นความหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สุรัฐ ทิลปอนันต์ (2546 : 8-11) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาว่า การปฏิรูปการศึกษาจะต้องให้ผู้เรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังตั้งแต่การวางแผน การพัฒนาสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา และการติดตามประเมินผล โดยการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการให้มีเอกภาพและกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเน้นให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานวางแผนยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน และองค์กร ได้พัฒนาตั้งแต่การวางแผน การระดมและจัดสรรทรัพยากร การควบคุมกำกับติดตามประเมินผลที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และเปิดโอกาสให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบคณะกรรมการหรือคณะทำงานในทุกระดับ เพื่อสร้างแนวร่วมการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมและชุมชน

รุ่ง แก้วแดง (2547 : 69-70) กล่าวว่าแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมของสถานศึกษาต้องมีครบทั้งมาตรฐานด้านการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และด้านผลิต ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องอาศัยองค์ประกอบมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของบุคคลจำนวนมากกว่าคนหนึ่งจะเรียนรู้หรือสร้างสรรค์งานได้ จึงต้องระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ มากมาย เพื่อเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 23) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อป้องกันว่า หากแต่ละสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา โดยระดมทรัพยากรทั้งหมด จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมสอดคล้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มต่าง ๆ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถแก้ปัญหาทุกอย่างพร้อมกันไปทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสุขภาพ การปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ยิ่งใหญ่ ทำให้สถานศึกษาเข้มแข็ง สามารถฝ่าคลื่นวิกฤติไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยมีคณะบุคคลจากชุมชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจเป็นผู้พัฒนา และรับผลของการพัฒนาดังกล่าว ซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาต้องไม่มองเฉพาะครูและสถานศึกษา เท่านั้น ต้องระดมทรัพยากรในสังคมทั้งหมด เข้ามาจัดการศึกษาทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่เป็นพื้นฐานการศึกษาเพื่อชีวิต และสังคมชุมชนเป็นแหล่งการศึกษา และเข้ามามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องยืดหยุ่นรูปแบบการบริหารงาน มีความหลากหลายในการพัฒนา และสามารถเชื่อมโยงการทำงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ได้อย่างเหมาะสม

1.3 ทิศทางและแนวโน้มของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาของไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน เอกชน และองค์กรท้องถิ่นหรือภาคเอกชนอื่น ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หรือการบริหารการศึกษา และมีแนวโน้มในอนาคต ดังนี้

กล้า ทองขาว (2545 : 89-91) กล่าวถึง การจัดทำนโยบายและแผนการศึกษา จะอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลหลากหลายอาชีพมากขึ้น จำเป็นต้องอาศัยแนวคิด ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ เพื่อให้สามารถผสมกลมกลืนแนวการจัดการศึกษาดามหลักความต้องการของสังคมหรือผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2545 : 206-207) กล่าวว่า แนวโน้มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาจะเพิ่มมากขึ้นทั้งการมีส่วนร่วมทางอ้อม สำหรับการมีส่วนร่วมทางตรงหรือการมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ ชุมชนจะมีส่วนร่วมในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิในการทำงานต่าง ๆ และได้สรุปประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารการศึกษา มีอยู่ 2 ประการ คือ การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของท้องถิ่น และการศึกษาขัดขาดการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองและชุมชน

ซึ่งปัญหาทั้งสองหากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ปัญหาดังกล่าวจะลดลงมาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 87) ได้สรุปถึง แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ได้ระบุไว้ในแผนงานหลักที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษาว่า การที่จะให้การศึกษารับบทบาทเชิงรุก และมีพลังสร้างสรรค์ ให้เป็นสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ในยุคข้อมูลข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ต้องเปลี่ยนแนวคิดและวิถีจัดการศึกษาใหม่ คือ มุ่งให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อระดมความร่วมมืออย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 22) มาตราที่ 5 รัฐสนับสนุนให้ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน ครอบครัว สถาบันศาสนา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา และให้มีบทบาทในการดำเนินงานมากขึ้น ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับความพร้อมของผู้ปกครองหรือชุมชน เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

โดยสรุปพบว่า ทิศทางและแนวโน้มของบริหารแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ในทุกหน่วยงานหรือองค์กร และเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในหลายลักษณะกล่าวคือ ลักษณะที่เป็นทางการในรูปแบบของคณะบุคคล ซึ่งมีตัวแทนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ เช่น การระดมความคิด การบริจาคทรัพย์สิน และแรงงานตามโอกาสอันควร เพื่อพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตรงตามเป้าหมายร่วมกัน

2. การบริหารสถานศึกษา

2.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดระบบและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ภิญโญ สาร (2537 : 2) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาเด็ก เยาวชนประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรมทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นแบบแผนทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

ถวิล เกื้อถ่วงศ์ (2538 : 17) อธิบายความหมายของการบริหารสถานศึกษา ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษาคือทั้งศาสตร์และศิลป์ในแง่ของการเป็นศาสตร์ เพราะมีองค์แห่งความรู้มีหลักเกณฑ์ ทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ ส่วนการบริหารการศึกษาในแง่ที่เป็นศิลป์ก็เพราะจะต้องรู้จักประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม การบริหารสถานศึกษาในทางปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถประสบการณ์ของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

ธีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์ (2539 : 9) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลและกลุ่มบุคคลนั้นต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ร่วมดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชน ให้เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กิติมา ปรีดีดิถิก (2540 : 4) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะดำเนินงานที่เกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 10) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ว่าเป็นการดำเนินงานตามขอบข่ายงานครบทั้งการบริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ งานสถานศึกษากับชุมชน และงานอาคารสถานที่

Harris (1989 : 19) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา ว่าเป็นกระบวนการในการสร้างบูรณาการแห่งความสามารถของบุคคล และการนำประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้อย่างเหมาะสมเพื่อช่วยให้มีการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีใจเพียงแต่มุ่งพัฒนาอนุชนของชาติเท่านั้น แต่ยังไม่มุ่งให้การพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ของสถานศึกษาอีกด้วย

Good (1993 : 14) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และการจัดการในเรื่องเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษาทั้งการบริหารธุรกิจของสถานศึกษา โดยมุ่งให้บรรลุผลตามจุดหมายของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน บุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โปรแกรมการเรียนการสอน กิจกรรมหลักสูตร วิธีการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และการแนะแนว

Gregg (1997 : 32) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า เป็นการปฏิบัติงานและเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับงานสอนนักเรียนที่เข้ามารับการศึกษานในสถาบันการศึกษา

สรุปว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจัดการศึกษาของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

2.2 ลักษณะของการบริหารสถานศึกษา

ลักษณะของการบริหารสถานศึกษาเป็นหลักปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2539 : 8) กล่าวว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อการบริหารทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2539 : 99) ให้ทัศนะว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษา เป็นการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาตามความมุ่งหมายของหลักสูตรการบริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบการบริหารราชการ โดยรูปแบบของสถานศึกษารัฐบาลจัดว่าเป็นองค์การประเภทสาธารณะ ขณะเดียวกันก็เป็นองค์การประเภทบริการ ผู้บริหารเป็นเพียงผู้ดูแลให้ทุกฝ่ายทำงานให้ดีที่สุด เพื่อให้บรรลุปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา

ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2539 : 81) ให้กล่าวถึง ลักษณะการบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมการบริหารการศึกษาอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษากระทำร่วมกับผู้เกี่ยวข้องให้บรรลุวัตถุประสงค์คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาคนต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร อันเป็นแผนนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้

อำนาจ ฉาวร (2541 : 1) กล่าวว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษา คือ การจัดกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันดำเนินการให้การศึกษาแก่สมาชิกของสังคม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

ธีระ ภัคดี (2542 : 7) กล่าวว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษา คือ การวางแผนดำเนินงานด้านการศึกษาให้กับนักเรียนซึ่งมีกระบวนการเกี่ยวข้องกับครู หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การสอน และการวัดผล เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

Good (1993 : 54) ได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารสถานศึกษาไว้ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง การบริหารสถานศึกษา เป็นการอำนวยความสะดวก และการดำเนินการเกี่ยวกับการะหน้าที่ทั้งหมดของสถานศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึงผลสุดท้ายของการศึกษาเป็นหลักสำคัญ และประการที่สอง คือ การบริหารสถานศึกษาหมายถึง การควบคุมและการจัดการด้าน

ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เช่น เรื่องเกี่ยวกับครู นักเรียน แผนการสอน หลักสูตร กิจกรรม วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน และการแนะแนว

สรุปได้ว่าลักษณะการบริหารสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมต่อไป

3. กระบวนการบริหารสถานศึกษา

3.1 ความหมายของกระบวนการบริหาร

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2538 : 39) ได้ให้ความหมายของกระบวนการบริหารว่า หมายถึง แนวทาง เทคนิค หรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

ธีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์ (2539 : 25) กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษาเป็น กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องกระทำเป็นขั้นตอนที่เรียงไว้ จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 94) ให้ความหมายว่า กระบวนการบริหาร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยวิธีกระทำเป็นขั้นตอนต่อเนื่องหมุนเวียนไปอย่างเป็น ระบบโดยไม่ขาดตอนจากกัน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2544 : 36) ได้กล่าวถึงความหมายกระบวนการบริหารไว้ว่า เป็นกระบวนการการบริหารเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการบริหารการศึกษานั้น เพราะการจัดการ ธุรกิจทางการศึกษานั้นจะต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งกำลังคน ได้แก่ ครู และนักเรียน เงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดการที่ดีหรือผู้บริหารรู้จักใช้วิธีกระบวนการบริหารและเทคนิค ในการจัดการที่ดี ก็จะเป็นการประหยัดกำลังคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และเวลาได้ดีด้วย

สรุปได้ว่ากระบวนการบริหารสถานศึกษา คือขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหาร จะต้องนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกัน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม ที่จะนำมาใช้ในการงาน บริหารในปัจจุบัน เพราะมีความรัดกุมและครอบคลุมงานบริหารการศึกษาได้เป็นอย่างดี

3.2 ขั้นตอนของกระบวนการบริหาร

ขั้นตอนในการปฏิบัติในกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นวิธีการจัดการที่มีหลักเกณฑ์ ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและ

ทำหน้าที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 3-8) กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เรียงตามลำดับ คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การศึกษาสภาพปัจจุบันจะทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการรับความพร้อมในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นข้อมูลสำคัญยิ่งในการวางแผนบริหารสถานศึกษาจำแนกได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริง กำลังเป็นอยู่หรือดำเนินการในขณะนั้น

1.2 ปัญหา หมายถึง ผลที่ปรากฏที่ไม่เป็นตามที่คาดหวังหรือตามต้องการ

1.3 ความต้องการ หมายถึง ระดับความคาดหวัง หรือจุดสุดท้ายของงานที่แสดงระดับของผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์

2. การวางแผน หมายถึง การคิด หรือกำหนดทางเลือกในการดำเนินการหรือการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อย่างประหยัด และให้ได้ประโยชน์สูงสุดการวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษา ซึ่งต่อจากขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนเป็นการคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรจะทำอย่างไรเมื่อไรและให้ใครทำ

3. การดำเนินการตามแผนงาน เป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการบริหาร หากไม่มีการปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ แผนที่วางไว้ก็จะเสียเปล่า การดำเนินการตามแผนการควบคุมกำกับติดตามและนิเทศงานอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในขั้นตอนนี้

4. การประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการบริหารสถานศึกษา จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนของการบริหารงาน และเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนต่อไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 56-57) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในกระบวนการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานและโครงการที่จะทำในอนาคตตามเป้าหมายของหน่วยงาน

2. การจัดสรรทรัพยากร (Allocation) หมายถึง การจัดหาและการจัดสรรทรัพยากรการเงิน กำลังคน และวัสดุ ตามความต้องการของแผนงาน

3. การให้แรงกระตุ้น (Stimulation) หมายถึง การให้แรงจูงใจและการบำรุงขวัญ เพื่อให้บุคลากรมีพฤติกรรมตามเป้าหมาย

4. การประสานงาน (Coordination) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ เพื่อสัมฤทธิ์ผลของงาน

5. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

Tead (1991 : 105) ได้วิเคราะห์กระบวนการบริหารโดยมุ่งเน้นความสำคัญที่หน่วยงานย่อย ๆ ในองค์การเป็นหลัก และได้เน้นลำดับความสำคัญในการบริหารเป็นกระบวนการซึ่งมีอยู่ 10 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของงานให้ชัดเจนและรัดกุม
2. การจัดทำแผนภูมิอย่างกว้าง ๆ ของโครงสร้างขององค์การหรือหน่วยงาน
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและอำนาจให้บุคลากร
4. มอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยอาศัยหลักการกระจาย

อำนาจ

5. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินไปด้วยดี
6. การปฏิบัติงานโดยการรักษามาตรฐานและคุณภาพของงานให้อยู่ในระดับ

ที่ดีขึ้นอยู่เสมอ

7. จัดให้มีการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานมีคณะกรรมการเป็นผู้ประสานงานในหน่วยงาน
8. บำรุงขวัญกระตุ้น และให้กำลังใจเพื่อบุคลากรทุกคนได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

9. การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเทียบกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แต่แรก

10. พิจารณางานในอนาคต เตรียมวางแผนในอนาคตโดยตั้งวัตถุประสงค์ความมุ่งหมายไว้รับสถานการณ์ในอนาคต เตรียมผู้ทางตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงานขั้นต่อไปในอนาคต

Elsbry และ McNally (1992 : 77) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการบริหารงานไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. To Plan หมายถึง การวางแผนเพื่อปฏิบัติ
2. To Organize หมายถึง การรวบรวมเครื่องมือ วัสดุ และกำลังคน

3. To Command หมายถึง การสั่งงานบังคับบัญชาให้บุคคลปฏิบัติตาม
หน้าที่

4. To Coordinate หมายถึง การประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้มี
ความสัมพันธ์กัน

5. To Control หมายถึง การควบคุมให้ทำงานทุกอย่างดำเนินไปตามที่ได้
วางแผนไว้

Gulick และ Urwick (1996 : 13-14) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในการ
บริหารงานประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การ
ควบคุม การริเริ่ม และการรายงาน ส่วนการปฏิบัติในกระบวนการบริหารงานประกอบด้วย 7
ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การจัดการ โครงการและแผนปฏิบัติ
รวมทั้งวิธีปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจ
หน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
3. การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารด้านบุคลากร ได้แก่ การ
จัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร และการเสริมสร้างบรรยากาศของการทำงานที่ดี
4. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม
บังคับบัญชา และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในฐานะที่ผู้บริหารเป็นหัวหน้าหน่วยงาน
5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานกิจการด้าน
ต่าง ๆ ของหน่วยงานเพื่อให้เกิดมีความร่วมมือประสานงานที่ดี และดำเนินไปสู่จุดหมาย
6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลปฏิบัติงานของ
หน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้า
ของกิจการอย่างสม่ำเสมอ
7. การงบประมาณ (Budgeting) การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชี
การใช้จ่ายเงินและการควบคุมตรวจสอบด้านการเงินและทรัพย์สิน

Gregg (1997 : 274-316) ได้วิเคราะห์และสรุปขั้นตอนของกระบวนการบริหาร
ไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ ซึ่งเป็นหัวใจของกระบวนการบริหาร
2. การวางแผน ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ถ้าขาดการ
วางแผนกิจกรรมนั้นจะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดองค์การ ทำให้เกิดควมมีระบบระเบียบในการปฏิบัติงาน กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

4. การติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นกระบวนการส่งข่าวสาร คำสั่ง อธิบาย จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง จากหน่วยงานหนึ่ง ไปอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งจะต้องชัดเจนได้ใจความก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. การใช้สิทธิพลกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน ซึ่งหน่วยงานทุกชนิดจำเป็นต้องมีระบบควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้กิจการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น รวมทั้งการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติอย่างเต็มที่

6. การประสานงาน ซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือหน่วยงานต่อหน่วยงานมีการติดต่อสัมพันธ์กันช่วยเหลือกันด้านบุคคล วัสดุ และทรัพยากรอื่น ๆ

7. การประเมินผลงาน เป็นการติดตามเป็นระยะ อย่างต่อเนื่องกัน มีการประเมินผลตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย

Fisk และ Russell (1997 : 221) ได้สรุปกระบวนการบริหารเป็นวงจรใหญ่ โดยเน้นที่วัฏจักรในการบริหาร 5 ประการ คือ การตัดสินใจ การจัดโปรแกรม การติดต่อกัน การควบคุม และการประเมินคุณค่า ส่วนขั้นตอนของกระบวนการบริหาร 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนหรือโครงการ
2. การจัดเค้าโครงการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งต่าง ๆ ไว้ให้แน่นอนและรัดกุม
3. การวินิจฉัยสั่งการและมอบหมายงาน
4. การประสานงาน
5. การควบคุมและติดตามดูแลปฏิบัติงาน

จากกระบวนการบริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า คือขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกัน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม ที่จะนำมาใช้ในการงานบริหารในปัจจุบัน เพราะมีความรัดกุมและครอบคลุมงานบริหารการศึกษาได้เป็นอย่างดี

4. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาโดยตรง การจัดองค์กรเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนที่จัดบริการสาธารณะย่อมจะมีอิสระในการบริหารทั้งด้านทรัพยากร บุคคล และอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายให้อำนาจไว้ รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษากำหนดโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ ให้สอดคล้องกับความเป็นนิติบุคคล กล่าวคือ มีความอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว รวมทั้งสถานศึกษาสามารถจัดหารายได้ผลประโยชน์ และระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันสถานศึกษาก็ต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติใหม่ที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยกระทรวงศึกษาธิการ ที่นำมาเป็นขอบข่ายปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32-77)

4.1 การบริหารวิชาการ

4.1.1 แนวคิด

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

4.1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
- 2) เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐาน และมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

3) เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

4) เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น อย่างกว้างขวาง

4.1.3 ขอบข่าย/ภารกิจ

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

(2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

(4) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการในการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

(5) นิเทศการใช้หลักสูตร

(6) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

(7) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา

สาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

(3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

(4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน แนวทางการปฏิบัติคือ

(1) กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

(2) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(3) ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

(4) จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียน จากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

(5) พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและพัฒนาคูณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

(ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคูณภาพการเรียนรู้ให้แก่แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

(3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคูณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัด

การเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

(2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

(3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ
การพัฒนางานด้านวิชาการ

(4) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ

นวัตกรรม

และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล
ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

(5) การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

เพื่อการศึกษา

6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ดำรงแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

(2) จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

(3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และ
ประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น
ที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

(4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) การนิเทศการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) จัดระบบนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

(2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบ
ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและสถานศึกษา

(3) ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาใน
สถานศึกษา

(4) ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและ
กระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

(5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจักระบบนิเทศการศึกษา

ภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

8) การแนะแนวการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

(2) ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคน ในสถานศึกษา

(3) ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนว การศึกษาในสถานศึกษา

(4) ประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการ แนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทาง การปฏิบัติ คือ

(1) จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา

(2) กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(3) วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

(4) ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน คุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(5) ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา

(6) ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมิน คุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

- 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน แนวทางการปฏิบัติ คือ
- (1) การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
 - (2) จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนา ทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่น
 - (3) การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
 - (4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน ท้องถิ่น
- 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น แนวทางการปฏิบัติ คือ
- (1) ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา
 - (2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ
- (1) สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
 - (2) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - (3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.2 การบริหารงบประมาณ

4.2.1 แนวคิด

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหาร

งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้ง จัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้น ต่อผู้เรียน

4.2.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
- 2) เพื่อให้ได้ผลผลิตและผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
- 3) เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

4.2.3 ขอบข่ายภารกิจ

- 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - (1) การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา แนวทางการปฏิบัติงานคือ
 - (1.1) วิเคราะห์ทิศทางและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเหนือสถานศึกษา ได้แก่ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - (1.2) ศึกษาข้อตกลงผลการปฏิบัติงานและเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ ทุกระดับ ได้แก่ เป้าหมายการให้บริการสาธารณะ ข้อตกลงการจัดทำผลผลิต ข้อตกลง ผลการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษา
 - (1.3) ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนาศึกษาของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษา และตามความต้องการของสถานศึกษา
 - (1.4) วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามข้อตกลงที่กำกับเขตพื้นที่ศึกษาด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา ตลอดจนต้นทุน ซึ่งต้องคำนวณต้นทุนผลผลิตขององค์กร และผลผลิตงานหรือโครงการ
 - (1.5) จัดทำข้อมูลสารสนเทศผลการศึกษา วิเคราะห์วิจัย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
 - (1.6) เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศให้เขตพื้นที่การศึกษา และสาธารณชน

รับทราบ

- (2) การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา โดยครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ ดังนี้
 - (2.1) ทบทวนภารกิจจัดการศึกษาของสถานศึกษา และรายงานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

(2.2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา และประเมินสถานภาพของสถานศึกษา

(2.3) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา

(2.4) กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา

(2.5) กำหนดผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยจัดทำเป็น

ข้อมูลสารสนเทศ

(2.6) กำหนดเป้าหมายระยะปานกลางของผลผลิตในเชิงปริมาณ คุณภาพ และผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่จะทำร่างข้อตกลงกับเขตพื้นที่การศึกษา

(2.7) จัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน โครงการ และกิจกรรมหลัก

(2.8) จัดให้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและนำเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

(2.9) เผยแพร่ประกาศต่อสาธารณชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

(3) การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนองบประมาณ แนวทางการปฏิบัติคือ

(3.1) จัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งาน โครงการ ให้ความเชื่อมโยงกับผลผลิตและผลลัพธ์ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา พร้อมกับวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน งาน โครงการ เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดตั้งงบประมาณให้สถานศึกษาคำเนินการ

(3.2) จัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง โดยวิเคราะห์นโยบายหน่วยเหนือที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม วิเคราะห์ผลการดำเนินงานปีงบประมาณที่ผ่านมาของสถานศึกษา เพื่อปรับเป้าหมายผลผลิตที่ต้องการดำเนินการใน 3 ปีข้างหน้า พร้อมกับปรับแผนงาน งาน โครงการ และกิจกรรมหลัก ให้สอดคล้องกับประมาณรายได้ของสถานศึกษา ทั้งจากเงินในงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

(3.3) จัดทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษา และกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องเงินนโยบาย

(3.4) จัดทำร่างข้อตกลงบริการผลผลิตหรือร่างข้อตกลงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่จะต้องทำกับเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณ โดยมีเป้าหมาย

การให้บริการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) การจัดสรรงบประมาณ

(1) การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

- (1.1) จัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่ การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณ
- (1.2) ศึกษาข้อมูลการจัดสรรงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งผ่านเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งให้สถานศึกษาทราบในเรื่องนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจัดสรรงบประมาณ
- (1.3) ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจากหลักเกณฑ์และ วิธีการจัดสรรที่เขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง ตลอดจนตรวจสอบวงเงินนอกงบประมาณที่ได้จากแผนการ ระดมทรัพยากร

(1.4) วิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตาม มาตรฐาน โครงสร้างสายงาน และตามแผนงาน งาน โครงการของสถานศึกษา เพื่อจัดลำดับ ความสำคัญ และกำหนดงบประมาณ ทรัพยากรของแต่ละสายงาน งาน โครงการ ให้เป็นไป ตามกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณตามแผนระดมทรัพยากร

(1.5) ปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง ให้สอดคล้องกับ กรอบวงเงินที่ได้รับ

(1.6) จัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุ แผนงาน งาน โครงการที่สอดคล้องวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณที่ได้ ตามแผนระดมทรัพยากร

(1.7) จัดทำขอร่างตกลงผลผลิตของหน่วยงานภายในสถานศึกษา และ กำหนดผู้รับผิดชอบ

(1.8) นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ร่างข้อตกลงผลผลิต ที่ได้ และขอความเห็นชอบคณะกรรมการการสถานศึกษา

(9) แจ้งจัดสรรวงเงินและจัดทำข้อตกลงผลิตให้หน่วยงานภายใน สถานศึกษารับไปดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

(2) การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1) จัดทำแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาสโดยกำหนดปฏิทิน ปฏิบัติงานรายเดือนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ แล้วสรุปแยกเป็น

รายไตรมาส และแยกเป็นงบบุคลากร งบอุดหนุน งบลงทุน รวมทั้งแยกเป็นค่าครุภัณฑ์และค่าก่อสร้าง และงบดำเนินการตามนโยบายพิเศษ

(2.2) เสนอแผนการใช้งบประมาณวงเงินรวม เพื่อขออนุมัติเงินเป็นรายไตรมาสผ่านเขตพื้นที่การศึกษาไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวบรวมเสนอต่อสำนักงานประมาณ

(2.3) เบิกจ่ายงบประมาณประเภทต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีและอนุมัติการใช้งบประมาณของสถานศึกษาตามประเภท และรายการตามที่ได้รับงบประมาณ

(3) การโอนเงินงบประมาณ แนวทางการปฏิบัติ คือ การโอนเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

(1) การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณและผลการดำเนินงาน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้งบประมาณทั้งเงินงบประมาณ และแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส

(1.2) จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงการให้บริการผลิตของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนการใช้งบประมาณเป็นรายไตรมาส

(1.3) จัดทำแผนการกำกับตรวจสอบติดตามและป้องกันความเสี่ยงสำหรับโครงการที่มีความเสี่ยงสูง

(1.4) ประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ ให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบ ติดตามของสถานศึกษา โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงสูง

(1.5) จัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ พร้อมทั้งเสนอข้อปัญหาที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงสูง

(1.6) รายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1.7) สรุปข้อมูลสารสนเทศที่ได้และจัดรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณ ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นรายไตรมาสต่อเขตพื้นที่การศึกษา

(2) การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน แนวทางการปฏิบัติ
คือ

- (2.1) กำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จ และตัวชี้วัดของสถานศึกษา
- (2.2) จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษา
- (2.3) สร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผล ผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษา
- (2.4) ประเมินแผนกลยุทธ์และแผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี
- (2.5) รายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษา

4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- (1) การจัดการทรัพยากร แนวทางการปฏิบัติ คือ
 - (1.1) ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภายในสถานศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาทราบรายการสินทรัพย์ของสถานศึกษาเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน
 - (1.2) วางระบบการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคคลและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
 - (1.3) สนับสนุนให้บุคลากร และสถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- (2) การระดมทรัพยากร แนวทางการปฏิบัติ คือ
 - (2.1) ศึกษา วิเคราะห์กิจกรรมและภารกิจ งาน/โครงการ ตามกรอบประมาณการระยะปานกลาง และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพิ่มเติมจากประมาณการรายได้งบประมาณไว้ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมตามความเร่งด่วนและช่วงเวลา
 - (2.2) สํารวจข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาตามเกณฑ์การรับทุนทุกประเภท ตั้งกรรมการพิจารณาคัดเลือกนักเรียนได้รับทุนการศึกษาโดยตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกพร้อมๆ กับให้มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน
 - (2.3) ศึกษา วิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งติดต่อประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

- (2.4) จัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยกำหนดวิธีการ แหล่งการสนับสนุน เป้าหมาย เวลาดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบ
- (2.5) เสนอแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการในรูปคณะกรรมการ
- (2.6) เก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไปใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่ต้อง ใช้วงเงินเพิ่มเติมให้เป็นไปตามระเบียบของทุนการศึกษาและระเบียบว่าด้วยเงินนอกงบประมาณ ทั้งตามวัตถุประสงค์และไม่กำหนดวัตถุประสงค์
- (3) การจัดการรายได้และผลประโยชน์ แนวทางการปฏิบัติ คือ
- (3.1) วิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินจัดการรายได้ และ สินทรัพย์ในส่วนที่จะนำมา ซึ่งรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา เพื่อจัดทำระเบียบข้อมูล
- (3.2) จัดทำแนวปฏิบัติ หรือระเบียบของสถานศึกษาเพื่อจัดการรายได้ และบริหารรายได้ และผลประโยชน์ตามแต่ละสภาพของสถานศึกษา โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- (3.3) จัดหารายได้และผลประโยชน์ และจัดทำทะเบียนคุม เก็บรักษา เงินและเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- (4) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ
- (4.1) สำรวจประเภทกองทุน และจัดทำข้อมูลยอดวงเงินและหลักเกณฑ์ ของแต่ละกองทุน
- (4.2) สำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกเสนอให้กู้ยืมตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนด
- (4.3) ประสานการกู้ยืมกับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
- (4.4) สร้างความตระหนักแก่ผู้กู้ยืม
- (4.5) ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน
- (5) กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ
- (5.1) จัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้อง และเป็นไปตามกฎหมายทั้งการจัดหาและการใช้สวัสดิการเพื่อการศึกษา
- (5.2) วางระเบียบการใช้จ่ายเงินสวัสดิการ
- (5.3) ดำเนินการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบ
- (5.4) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบ

5) การบริหารการเงิน

การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอนเงิน การกั้นเงินไว้เบิกเหลืออပ် ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลัง กำหนด

6) การบริหารการบัญชี

(1) การจัดทำบัญชีการเงิน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) ตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณทั้งการตั้งยอดภายหลังการปิดบัญชีงบประมาณปีก่อน และการตั้งยอดก่อนปิดบัญชีปีงบประมาณปีก่อน

(1.2) จัดทำกระดากทำการ โดยปรับปรุงบัญชีเงินงบประมาณ โอนหรือปิดบัญชีเงินนอกงบประมาณเข้าบัญชีทุน และบัญชีเงินรับ ผากและเงินประกัน ตั้งยอดบัญชีสินทรัพย์ที่เป็นบัญชีวัสดุหรือบัญชีสินค้ำคงเหลือ และบัญชีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน พร้อมทั้งจัดทำใบสำคัญ การลงบัญชีทั่วไปโดยใช้จำนวนเงินตามรายการหลังการปรับปรุง

(3) บันทึกเปิดบัญชีคงค้าง (หึ่งรับหึ่งจ่าย) โดยบันทึกรายการด้านเดบิตในบัญชีแยกประเภทสินทรัพย์และค่าใช้จ่าย และบันทึกรายการด้านเครดิตในบัญชีแยกประเภทหนี้สิน ทุน และรายได้

(1.4) บันทึกบัญชีประจำวัน ให้ครอบคลุมการรับเงินงบประมาณ การรับเงินรายได้จากการขายสินค้าหรือการให้บริการ การรับเงินรายได้ การจ่ายเงินงบประมาณ การจ่ายเงินงบประมาณให้ยืม การจ่ายเงินนอกงบประมาณให้ยืม การซื้อวัสดุหรือสินค้ำคงเหลือเงินทศรองจ่าย เงินมัดจำและค่าปรับ รายได้จากเงินกู้ของรัฐ สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน การรับเงินบริจาค การรับเงินรายได้แผ่นดิน การถอนเงินรายได้แผ่นดิน การเบิกเงินงบประมาณแทนกัน การจ่ายเงินให้หน่วยงานที่ปฏิบัติตามระบบควบคุมการเงิน การรับเงินความรับผิดชอบละเมิด

(1.5) สรุปรายการบันทึกบัญชีทุกวันทำการสรุปรายการรับหรือจ่ายเงิน ผ่านไปบัญชีแยกประเภทเงินสด เงินฝากธนาคาร และเงินฝากคลัง สำหรับรายการอื่นและรายการในสมุครายวันทั่วไปให้ผ่านรายการเข้าบัญชีแยกประเภท ณ วันทำการสุดท้ายของเดือน

(1.6) ปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ โดยปรับรายการบัญชีรายได้ งบประมาณค้างรับ ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายหรือรับที่ได้รับล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าหรือรายได้ค้างรับ วัสดุหรือสินค้ำที่ใช้ไประหว่างงวดบัญชี ค่าเสื่อมราคาหรือค่าตัดจำหน่าย ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ

(1.7) ปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อบันทึกรายได้สูงกว่า (ต่ำกว่า)

ค่าใช้จ่ายในงวดบัญชี และปีครายการรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายงวดบัญชี เข้าบัญชีรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม แล้วให้ออนบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลัง เข้าบัญชีรายได้แผ่นดิน หากมี ยอดคงเหลือให้ออนเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง

(1.8) ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสดและเงินฝากธนาคารตาม รายงานคงเหลือประจำวัน และบัญชีงบบุคลากร ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของ บัญชีแยกประเภททั่วไป และการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชี โดยแยกประเภททั่วไปและ การตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีย่อยและทะเบียน

(1.9) แก้ไขข้อผิดพลาดจากการบันทึกการปิดบัญชี จากการเขียน ข้อความผิดหรือตัวเลขผิด จากการบันทึกตัวเลขผิดของบัญชีย่อยแต่ยอดรวมถูก โดยการชี้แจง ข้อความหรือตัวเลขผิดลงลายมือชื่อย่อกำกับพร้อมวันเดือนปีแล้วเขียนข้อความหรือตัวเลขที่ถูกต้อง

(2) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1) จัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานตรวจ เงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลางภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป โดยจัดทำรายงานรายได้แผ่นดิน รายงานรายได้และค่าใช้จ่าย รายงานเงินประจำงวด

(2.2) จัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน จัดทำ งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสดจัดทำโดยวิธีตรง จัดทำหมายเหตุประกอบ งบการเงินและจัดส่งรายงานประจำปีให้สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเขตพื้นที่ การศึกษา และจัดส่งสำนักงานตรวจแผ่นดินและกรมบัญชีกลางตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด

(3) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน แนวทาง การปฏิบัติ คือ จัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ขึ้นใช้เองเว้นแต่เป็นพิมพ์กลางที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือ หน่วยงานต้นสังกัดหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายแจก

7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

(1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) ตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากรขึ้นสำรวจวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างทั้งหมดเพื่อทราบสภาพการใช้งาน

(1.2) จำหน่าย บริจาค หรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามระเบียบใน กรณีที่หมดสภาพหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์

(1.3) จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน ทั้งที่ซื้อหรือจัดหาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ตลอดจนที่ได้จากการบริจาคที่ยัง

ไม่ได้บันทึกมูลค่าไว้โดยบันทึกทะเบียนคุมราคา วันเวลาที่ได้รับสินทรัพย์

(1.4) จัดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้าง
ในกรณีที่ยังไม่ดำเนินการ และที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ประสานกับกรมธนารักษ์หรือสำนักงานธนารักษ์
จังหวัดเพื่อดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน และให้จัดทำทะเบียนในส่วนของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน

(1.5) จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษา ซึ่งอาจใช้
โปรแกรมระบบทะเบียนคุมสินทรัพย์ก็ได้ ถ้าสถานศึกษามีความพร้อม

(1.6) จัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการหาของสถานศึกษา
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) การจัดหาพัสดุ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1) วิเคราะห์แผนงาน งาน/โครงการ ที่จัดทำกรอบรายจ่ายล่วงหน้า
ระยะปานกลาง เพื่อตรวจดูกิจกรรมที่ต้องใช้พัสดุที่ยังไม่มีค่างทะเบียนคุมทรัพย์สิน และเป็นไป
ตามเกณฑ์ความขาดที่กำหนดตามมาตรฐานกลาง

(2.2) จัดทำแผนระยะปานกลางและจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่สถานศึกษา
จัดหาเองและที่ร่วมมือกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นจัดหา

(3) การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
แนวทางการปฏิบัติ คือ

(3.1) จัดทำเอกสารแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์
สิ่งก่อสร้างในกรณีที่เป็นแบบมาตรฐาน

(3.2) ตั้งคณะกรรมการขึ้นกำหนดคุณลักษณะเฉพาะหรือแบบรูป
รายการในกรณีที่ไม่เป็นแบบมาตรฐาน โดยดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ

(3.3) จัดซื้อจัดจ้าง โดยตรวจสอบงบประมาณ รายละเอียด เกณฑ์
คุณลักษณะเฉพาะประกาศ จำหรือขายแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ พิจารณาของโดย
คณะกรรมการ จัดทำสัญญาและเมื่อตรวจรับงานให้มอบเรื่องแก่เจ้าหน้าที่การวางฎีกาเบิกเงินเพื่อ
จ่ายแก่ผู้ขายหรือผู้จ้าง

(4) การควบคุม บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(4.1) จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน

(4.2) กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน

(4.3) กำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายให้
เป็นไปตามระบบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี

(4.4) ตรวจสอบสภาพและบำรุงรักษาและซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งานสำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้งานได้ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำจำหน่าย หรือขอซื้อดอนกรณีเป็นสิ่งปลูกสร้าง

4.3 การบริหารงานบุคคล

4.3.1 แนวคิด

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีศระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.3.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- 2) เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 3) เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
- 4) เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงาน ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.3.3 ขอบข่าย/ภารกิจ

- 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

(1) การวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลังคน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) วิเคราะห์ภารกิจและประเมินสภาพความต้องการกำลังคนกับภารกิจของสถานศึกษา

(1.2) จัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(1.3) นำเสนอแผนอัตรากำลังเพื่อขอความเห็นชอบต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(1.4) นำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

(2) การกำหนดตำแหน่ง แนวทางการปฏิบัติ คือ

สถานศึกษาจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อนเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาอนุมัติ

(3) การขอเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาและวิทยฐานะของข้าราชการครู แนวทางการปฏิบัติ คือ

(3.1) สถานศึกษาขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งหรือขอเลื่อนวิทยฐานะหรือขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่งหรือขอเพิ่มจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(3.2) ประเมินเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะหรือขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่งหรือขอเพิ่มจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ ก.ค.ศ. กำหนด

(3.3) ส่งคำขอปรับปรุงกำหนดตำแหน่งหรือเพื่อเลื่อนวิทยฐานะหรือขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่ง หรือกำหนดตำแหน่งเพิ่มจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาและหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีพิจารณาอนุมัติและเสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

(1) ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากรณีได้รับมอบอำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือกและการคัดเลือกในกรณีจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษ ในตำแหน่งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นในสถานศึกษา ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(1.2) การบรรจุแต่งตั้งผู้อำนวยการหรือผู้เชี่ยวชาญระดับสูง

(1.2.1) ให้สถานศึกษาเสนอเหตุผลและความจำเป็นอย่างอิงต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาและขออนุมัติต่อ ก.ค.ศ.

(1.2.2) เมื่อ ก.ค.ศ. อนุมัติแล้วให้สถานศึกษาคำเนินการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งวิทยฐานะและให้ได้รับเงินเดือนตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(2) การจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1) กรณีการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวโดยใช้เงินงบประมาณให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังหรือตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(2.2) กรณีการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวกรณีอื่นนอกเหนือจากข้อ 2.1) สถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้โดยใช้เงินรายได้ของสถานศึกษา ภายใต้เกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด

(3) การแต่งตั้ง ย้าย โอนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3.1) การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(3.1.1) เสนอคำร้องขอย้ายไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาอนุมัติของผู้ประสงค์ย้ายและผู้รับย้ายแล้วแต่กรณี

(3.1.2) บรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับย้ายมาจากสถานศึกษาอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น สำหรับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3.1.3) รายงานการบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลประวัติส่วนตัวไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติต่อไป

(3.2) การโอนหรือการเปลี่ยนสถานะของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น แนวทางการปฏิบัติ คือ

(3.2.1) เสนอคำร้องขอโอนของข้าราชการพนักงานส่วนท้องถิ่นไปยังเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการต่อไป

(3.2.2) บรรจุแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษากำหนด

(4) การบรรจุกลับเข้ารับราชการ

การบรรจุกลับเข้ารับราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทางการศึกษา กรณีออกจากราชการ (มาตรา 64) ออกจากราชการตามมติคณะรัฐมนตรี (มาตรา 65) ออกจากราชการเพื่อรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร (มาตรา 66) และ

ลาออกจากพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (มาตรา 67) แนวทางการปฏิบัติ คือ

(4.1) กรณีออกจากราชการ (มาตรา 64) เสนอคำขอของผู้ขอกลับเข้ารับราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขออนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาสำหรับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(4.2) กรณีออกจากราชการตามมติคณะรัฐมนตรี (มาตรา 65) ให้ยื่นเรื่องขอกลับเข้ารับราชการภายในกำหนดเวลาที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติแต่ไม่เกิน 4 ปี ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(4.3) กรณีออกจากราชการเพื่อรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร (มาตรา 66) ให้ยื่นเรื่องขอกลับเข้ารับราชการภายในกำหนด 180 วัน นับแต่วันพ้นจากราชการทหาร ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(4.4) กรณีลาออกจากพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (มาตรา 67) สมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 ที่ต้องการจะรับเข้ารับราชการเสนอเรื่องไปให้ ก.ค.ศ. หรือผู้ที่ ก.ค.ศ. มอบหมายพิจารณาอนุมัติเมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(5) การรักษาการแทนและรักษาการในตำแหน่ง แนวทางการปฏิบัติ คือ

(5.1) กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษารักษาการแทน ถ้ามีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหลายคนให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาคนใดคนหนึ่งรักษาการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้สถานศึกษาเสนอข้าราชการที่เหมาะสม ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งข้าราชการในสถานศึกษาคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน

(5.2) กรณีตำแหน่งข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาดำแหน่งใดว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารักษาการในตำแหน่ง

3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

(1) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(1.1) การพัฒนาก่อนมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ แนวทางการปฏิบัติ

คือ

(1.1.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาคำเนินการปฐมนิเทศแก่ผู้ที่ได้รับการสรรหา และบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการทางการศึกษาในสถานศึกษา

(1.1.2) แจ้งภาระงานมาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ และเกณฑ์การประเมินผลงาน แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา ก่อนมีการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน

(1.1.3) ดำเนินการติดตาม ประเมินผลและจัดให้มีการพัฒนาตามความเหมาะสมและต่อเนื่อง

(1.2) การพัฒนาระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.2.1) ศึกษา วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา

(1.2.2) กำหนดหลักสูตรการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(1.2.3) ดำเนินการพัฒนาตามหลักสูตร

(1.2.4) ติดตามและประเมินการพัฒนา

(1.2.5) รายงานผลการดำเนินงาน ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา

(1.3) การพัฒนาก่อนเลื่อนตำแหน่ง แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.3.1) ศึกษา วิเคราะห์ คุณลักษณะเฉพาะสำหรับตำแหน่งลักษณะงาน ตามตำแหน่งที่ได้รับการปรับปรุงกำหนดตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

(1.3.2) ดำเนินการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม

(1.3.3) ติดตามและประเมินการพัฒนา

(1.4) การพัฒนากรณีไม่ผ่านการประเมินวิทยฐานะ แนวทางการปฏิบัติคือ

(1.4.1) ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(1.4.2) รายงานผลการดำเนินงานเขตพื้นที่การศึกษา

(2) การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(2.1) การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีปกติและพิเศษ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

(2.1.2) คณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบพิจารณาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน

(2.1.3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต้องชี้แจงเหตุให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวทราบ ซึ่งกรณีเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้รายงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(2.1.4) รายงานการส่งเลื่อนและไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดเก็บข้อมูลลงในทะเบียนประวัติต่อไป

(2.2) การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.2.1) แจ้งชื่อผู้ตายและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการขอความเห็นชอบไปยังคณะรัฐมนตรี

(2.2.2) ส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ผู้ตายเป็นกรณีพิเศษเพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญ

(2.2.3) รายงานผลการดำเนินการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ เพื่อดำเนินการต่อไป

(2.3) การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีไปศึกษาต่อ ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัย แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.3.1) ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อมูลของผู้ไปศึกษาต่อฝึกอบรมดูงานหรือปฏิบัติงานวิจัยจากสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรม

(2.3.2) ดำเนินการพิจารณาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(2.3.3) ส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนสำหรับผู้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์

ที่กำหนด

(2.3.4) รายงานผลการดำเนินการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(3) การเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว แนวทางการปฏิบัติ คือ

(3.1) กรณีการเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวโดยใช้

เงินงบประมาณให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังหรือตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(3.2) กรณีการเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวกรณีอื่นนอกเหนือจาก ก.ค.ศ. กำหนด สถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้ โดยใช้เงินรายได้ของสถานศึกษาภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด

(4) การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน ให้ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

(5) เงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนอื่นให้ดำเนินการตามกระทรวงการคลังกำหนด

(6) งานทะเบียนประวัติ

(6.1) การจัดทำและเก็บรักษาทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้าง แนวทางการปฏิบัติ คือ

(6.1.1) สถานศึกษาจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 ฉบับ

(6.1.2) สถานศึกษาเก็บไป 1 ฉบับ ส่งไปเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 ฉบับ

(6.1.3) เปลี่ยนแปลง บันทึกข้อมูล ลงในทะเบียนประวัติ

(6.2) การแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้าง แนวทางการปฏิบัติ คือ

(6.2.1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างประสงค์ขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิด ขึ้นคำขอตามแบบที่กำหนดโดยแนบเอกสารต่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ประกอบด้วย สูติบัตร ทะเบียนราษฎร หลักฐานทางการศึกษา

(6.2.2) ตรวจสอบความถูกต้อง

(6.2.3) นำเสนอไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขออนุมัติ

การแก้ไขต่อ ก.ค.ศ.

(6.2.4) ดำเนินการแก้ไขในทะเบียนประวัติ

(6.2.5) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(7) งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(7.1) ตรวจสอบผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน สมควรได้รับการเสนอขอ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(7.2) คำเนิการในการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญจักรพรรดิมาลาแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

(7.3) จัดทำทะเบียนผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดิเรกคุณาภรณ์ และผู้คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(8) การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(8.1) ผู้ขอมีบัตรกรอกรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคลต่าง ๆ โดยมีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(8.2) ตรวจสอบเอกสารความถูกต้อง

(8.3) นำเสนอผู้มีอำนาจลงนามในบัตรประจำตัว โดยผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับ โดยคุมทะเบียนประวัติไว้

(8.4) ส่งคืนบัตรประจำตัวถึงสถานศึกษา

(9) งานขอหนังสือรับรอง งานขออนุญาตให้ข้าราชการไปต่างประเทศ งานขออนุญาตลาอุปสมบท งานขอพระราชทานเพลิงศพ การลาศึกษาต่อ ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้ได้รับเงินวิทยพัฒน์และการจัดสวัสดิการ ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ และวิธีการที่เกี่ยวข้อง

4) วินัยและการรักษาวินัย

1) กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้รับความจริงและความยุติธรรม โดย ไม่ชักช้า เมื่อมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง

(1.2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งยุติเรื่องในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่า ไม่ได้กระทำผิดวินัย หรือสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนตามที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่ามีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

(1.3) รายงานการดำเนินงานทางวินัยไม่ร้ายแรงไปยังสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษา

(2) กรณีความผิดวินัยร้ายแรง แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 แห่งกฎหมาย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีอันมีมูลว่า

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการใน กฏ ก.ค.ศ.

(2.2) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 แห่งกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เสนอผลการพิจารณาให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษาพิจารณาถึงโทษ

(2.3) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 แห่งกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามผลการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(2.4) รายงานการดำเนินงานทางวินัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(3) การอุทธรณ์

(3.1) การอุทธรณ์กรณีความผิดวินัย แนวทางการปฏิบัติ คือ

(3.1.1) กรณีการอุทธรณ์ความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(3.1.2) กรณีการอุทธรณ์ความผิดวินัยร้ายแรง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(4) การร้องทุกข์ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(4.1) กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งให้ออกจากราชการให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

(4.2) กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากมาจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

(5) การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย แนวทางการปฏิบัติ

คือ

(5.1) ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

(5.2) ดำเนินการให้ความรู้ ฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจการจูงใจ ในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา

(5.3) หมั่นสังเกตตรวจสอบดูแลเอาใจใส่ ป้องกัน และขจัดเหตุ เพื่อมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยตามควรแก่กรณี

5) งานออกจากราชการ

(1) การลาออกจากราชการ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาอนุญาตการลาออกจากราชการของครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น

(1.2) รายงานการอนุญาตการลาออกไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(2) การให้ออกจากราชการ กรณีไม่พ้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่ผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1) ดำเนินการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเข้ารับการพัฒนาอย่างเข้มตามหลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

(2.2) ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

(2.3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ผู้ที่ไม่ผ่านการประเมินการทดลองปฏิบัติราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มออกจากราชการ

(2.4) รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

(3) การออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป แนวทางการปฏิบัติ คือ

(3.1) สถานศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น

(3.2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการหากภายหลังปรากฏว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา 30 แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3.3) รายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา

(4) การให้ออกจากราชการไว้ก่อน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(4.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในกรณีที่ครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

อย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(4.2) รายงานการสั่งพักราชการหรือการให้ออกจากราชการไว้ก่อนไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(5) การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทนให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดและรายงานการออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานอกจากดำเนินการตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. แล้วยังสามารถดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้

(5.1) กรณีเจ็บป่วยโดยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยสม่ำเสมอ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(5.1.1) ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย

(5.1.2) ถ้าผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเมื่อเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติราชการได้

(5.1.3) รายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(5.2) กรณีไปปฏิบัติงานตามความประสงค์ของทางราชการ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(5.2.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สมัครใจจะไปปฏิบัติราชการตามความประสงค์ของทางราชการออกจากราชการ

(5.2.2) รายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(5.3) กรณีสั่งให้ออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไป ตามมาตรา 30 แห่งกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรณีเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทย (ม.30 (1)) กรณีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ม.30 (4)) กรณีเป็นคนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. (ม.30 (5)) กรณีเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี (ม.30 (5) (7)) กรณีเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเป็นเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง (ม.30 (8)) หรือกรณีเป็นบุคคลล้มละลาย (ม.30 (9)) แนวทางการปฏิบัติ คือ

(5.3.1) สถานศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติครูผู้ช่วย ครู และบุคลากร

ทางการศึกษาอื่นตามคุณสมบัติใน มาตรา (ม.30 (1) (4) (5) (7) (8) หรือ (9)) แห่งกฎหมายระเบียบ
ราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(5.3.2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ผู้ขาดคุณสมบัติตามข้อ 1

ออกจากราชการ

(5.3.3) รายงานการสั่งให้ออกจากราชการ ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

(5.4) กรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป กรณีมีเหตุสงสัยว่าเป็นผู้ไม่เลื่อมใส

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ม.30 (3)) แนวทาง
การปฏิบัติ คือ

(5.4.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า ครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นผู้ใดเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ
ทั่วไป (ม.30 (3))

(5.4.2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเสนอผลการสอบสวนต่อ อ.ก.ค.ศ.
เขตพื้นที่การศึกษา

(5.4.3) เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามีมติเห็นว่าเป็นผู้ขาด
คุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา 30 (3) ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการ

(5.5) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าห่อนความสามารถบกพร่องในหน้าที่
ราชการหรือประพฤติคนไม่เหมาะสม แนวทางการปฏิบัติ คือ

(5.5.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
เมื่อครูผู้ช่วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีกรณีถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าห่อน
ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติคนไม่เหมาะสมได้

(5.5.2) ถ้าคณะกรรมการสอบสวนและผู้อำนวยการสถานศึกษา
เห็นว่าครูผู้ช่วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ไม่เป็นผู้ห่อนความสามารถไม่บกพร่องในหน้าที่
ราชการหรือเป็นผู้ประพฤติคนเหมาะสม ให้สั่งยุติเรื่อง แต่ถ้าคณะกรรมการสอบสวนและ
ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าเป็นผู้ห่อนความสามารถบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติไม่
เหมาะสม ให้ส่งเรื่องไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา
พิจารณา

(5.5.3) เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการ
ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน

(6) กรณีมลทินมัวหมอง แนวทางการปฏิบัติ คือ

(6.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

อย่างร้ายแรงกรณีมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าครูผู้ช่วย ครู บุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้มีการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต่อการสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะสั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าให้รับราชการต่อไปจะทำให้เสียหายต่อทางราชการอย่างร้ายแรง

(6.2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเสนอผลการสอบสวนยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

(6.3) เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการ เพราะมีมลทินหรือมีหมองกรณีที่ถูกสอบสวนข้างต้น ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน

(7) กรณีได้รับโทษจำคุกคำสั่งของศาลหรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(7.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เมื่อปรากฏว่าครูผู้ช่วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาลหรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(7.2) รายงานผลการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4.4 การบริหารทั่วไป

4.4.1 แนวคิด

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.4.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 2) เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษา

ต่อสาธารณชน เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุน การจัดการศึกษา

4.4.3 ขอบข่ายและภารกิจ

1) การดำเนินงานธุรการ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพงานธุรการของสถานศึกษาและระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

(2) วางแผนออกแบบระบบงานธุรการ ลดขั้นตอนการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ โดยอาจนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสม

(3) จัดบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ ในการ ปฏิบัติงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้

(4) จัดหา Hardware และ Software ให้สามารถรองรับการปฏิบัติงาน ด้านธุรการได้ตามระบบที่กำหนดไว้

(5) ดำเนินการงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า

(6) ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงงานธุรการให้มีประสิทธิภาพ

2)งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) รวบรวมประมวลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่จะใช้ในการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) สนับสนุนข้อมูล รับทราบหรือดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) ดำเนินงานด้านธุรการในการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

(4) จัดทำรายงานการประชุมและแจ้งมติที่ประชุมให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ รับทราบดำเนินการหรือถือปฏิบัติแล้วแต่กรณี

(5) ประสานการดำเนินงานตามมติการประชุมในเรื่องการอนุมัติ อนุญาต สั่งการ เร่งรัด การดำเนินการและรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) สำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

(2) จัดทำระเบียบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

(3) จัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายใน

สถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา

(4) พัฒนานุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติการกิจ

(5) จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่นเขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง

(6) นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์

(7) ประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะ ๆ

4) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) จัดให้มีระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษา

(2) พัฒนานุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครือข่าย

การศึกษา

(3) ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา

(4) เผยแพร่ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ

(5) กำหนดแผน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

(6) ให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

(1) การจัดระบบการบริหาร แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1.1) ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้าง ภารกิจ การดำเนินงาน ปริมาณ คุณภาพ

และสภาพของสถานศึกษา

(1.2) วางแผนออกแบบการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ

ภายใน ระบบการทำงาน และการบริหารงานของสถานศึกษา

(1.3) นำเสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาให้ความ

เห็นชอบในการแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษา

(1.4) ประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการตลอดจนประชาชน
ทั่วไปทราบ

(1.5) ดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามโครงสร้างการแบ่งส่วน
ราชการที่กำหนด

(1.6) ติดตามประเมินผลและปรับปรุงการจัดระบบบริหารให้มี
ประสิทธิภาพ

(2) การพัฒนาองค์กร แนวทางการปฏิบัติ คือ

(2.1) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ
จำเป็นในการพัฒนาองค์กรของสถานศึกษา

(2.2) กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้ครอบคลุมโครงสร้าง
ภารกิจ บุคลากร เทคโนโลยี และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
จำเป็นของสถานศึกษา

(2.3) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ
ความสามารถที่เหมาะสมกับโครงสร้างภารกิจเทคโนโลยีและกลยุทธ์ของสถานศึกษา

(2.4) กำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด ในการปฏิบัติงานของ
บุคลากร

(2.5) ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาองค์กร
เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

(2.6) นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรและ
กระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

6) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) สำรวจข้อมูลด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

(2) วางแผน กำหนดนโยบายและแนวทางการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี
เพื่อศึกษามาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

(3) ระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้งานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

(4) สนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อศึกษามาใช้
ในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

(5) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะ
ในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

(6) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

(7) ติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่า และเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้

7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) สำรวจปัญหาความต้องการจำเป็นของด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป

(2) จัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป

(3) จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกด้าน

(4) ติดตาม ประเมินผลการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านต่าง ๆ

(5) นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

8) การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม แนวทางการปฏิบัติคือ

(1) กำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

(2) บำรุง ดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์

(3) ติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้

(4) สรุป ประเมินผล และรายงานการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ประสานงานกับชุมชนและท้องถิ่นในการสำรวจข้อมูล จำนวนนักเรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษา

(2) จัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

(3) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากการสำมะโนผู้เรียน เพื่อให้สามารถ

นำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) เสนอข้อมูลสารสนเทศการสำมะโนผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษา

รับทราบ

10) การรับนักเรียน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) จัดสถานศึกษาประสานงานการดำเนินการแบ่งเขตพื้นที่บริการ การศึกษาร่วมกันและเสนอข้อตกลงในเขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบ

(2) กำหนดแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษา โดยประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ดำเนินการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนด

(4) ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ในการติดตามช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาในการเข้าเรียน

(5) ประเมินผลและรายงานผลการรับเด็กเข้าเรียนให้เขตพื้นที่การศึกษา

รับทราบ

11) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) สำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษาทุกระบบทั้งในระบบ นอกระบบ และอัธยาศัย

(2) กำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง 3 รูปแบบ ตามความเหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา

(4) ประสานเชื่อมโยงประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

(5) ติดตามประเมินผลการส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

12) การส่งเสริมกิจการนักเรียน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) วางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน

(2) ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มี

ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) สรุปและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข การส่งเสริมกิจการนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

13) การประชาสัมพันธ์ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) ศึกษาความต้องการในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและผลงานของสถานศึกษารวมทั้งความต้องการ ในการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาของชุมชน

(2) วางแผนการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนองค์กร สถาบันและสื่อมวลชนในท้องถิ่น

(3) จัดให้มีเครือข่ายการประสานงานประชาสัมพันธ์

(4) พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษา

(5) สร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์

(6) ติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับและนำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป

14) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) กำหนดแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น

(2) ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

15) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาตามโครงสร้างและภารกิจสถานศึกษา

(2) วิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงาน กำหนดปัจจัยเสี่ยง และจัดลำดับ

ความเสี่ยง

(3) กำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงาน

(4) วางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในสถานศึกษา

(5) ให้นำบุคลากรที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายนำมามาตรการป้องกันความเสี่ยงไปใช้ในการควบคุมการดำเนินงานตามภารกิจ

(6) ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด

(7) ประเมินผลการดำเนินการควบคุมภายใน ตามมาตรการที่กำหนดและปรับปรุงให้เหมาะสม

(8) รายงานผลการประเมินการควบคุมภายใน

16) งานบริการสาธารณะ แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) จัดให้มีระบบการบริการสาธารณะ

(2) จัดระบบข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้บริการต่อสาธารณะ

(3) ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร และบริการอื่น ๆ แก่สาธารณชน ตามความเหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา

(4) พัฒนาระบบการให้บริการแก่สาธารณชนให้มีประสิทธิภาพ เกิดความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ

(5) ประเมินความพึงพอใจงานบริการสาธารณะจากผู้มาขอรับบริการ

(6) นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาระบบงานบริการสาธารณะ

17) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น แนวทางการปฏิบัติ คือ

(1) จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานตามความเหมาะสมและศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน

(2) ให้ผู้ที่รับผิดชอบงานวางแผนการปฏิบัติงาน และดำเนินงานให้เสร็จสิ้นตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

(3) กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(4) ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

สรุปว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้มี 4 ด้าน คือ

1. การบริหารวิชาการ เป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่

ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ

2. การบริหารงบประมาณ เป็นการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล เป็นการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป เป็นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรการงานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับหน่วยงานอื่น การควบคุมในหน่วยงาน และงานบริการสาธารณะ

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นคณะบุคคลที่มาจากตัวแทนอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่คัดเลือกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 40 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 กับมาตรา 8 และมาตรา 38 วรรคสองและวรรคสามแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการออกข้อบังคับไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1-5)

ข้อ 1 คณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ประธานกรรมการ หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการสนับสนุนช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกอื่นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ๆ

1.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ให้ปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ผู้แทนครู หมายถึง ตัวแทนของบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 ผู้แทนผู้ปกครอง หมายถึง ผู้แทนของบิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ของนักเรียน และให้หมายความรวมถึงบุคคลที่นักเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ด้วยเป็นประจำหรืออยู่รับใช้การงาน

1.5 ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ผู้แทนชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมตัวกัน ไม่น้อยกว่าสิบห้าคน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีที่ตั้งอยู่ในตำบลที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่

1.6 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ

1.7 ผู้แทนศิษย์เก่า หมายถึง ผู้ที่สถานศึกษารับรองว่าสำเร็จการศึกษาจากหรือเคยศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น

1.8 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หมายถึง ผู้นำทางศาสนาพุทธที่จำพรรษาในวัดเขตพื้นที่อำเภอเขียงขึ้นหรือพื้นที่อำเภออื่น และมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.9 ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานของรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการทั้งในและนอกเขตสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ๆ

1.10 สถานศึกษา หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย หรือหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับงบประมาณจากรัฐแต่ละแห่ง ยกเว้น สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและศูนย์การเรียนรู้

1.11 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

1.12 สถานศึกษาขนาดกลาง หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนระหว่าง 121-300 คน

1.13 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

1.14 คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

1.15 กรรมการ หมายความว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

1.16 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาดังอยู่

ข้อ 2 ในสถานศึกษาให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

2.1 ประธานกรรมการ ที่คัดเลือกจากสมาชิกข้อ 2.8

2.2 กรรมการที่เป็นผู้แทนครู

2.3 กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง

2.4 กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน

2.5 กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.6 กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า

2.7 กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่

2.8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

2.9 ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 3 คุณสมบัติของประธานกรรมการ และกรรมการตามข้อ 2.3-2.8 มีดังนี้

3.1 มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์

3.2 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

3.3 ไม่เคยเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

3.4 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ

สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

3.5 ไม่เป็นคู่สัญญากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานั้น

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 3.5 ต้องออกจากความเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบกิจการใด ๆ อันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวแล้วต่อผู้อำนวยการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ

ข้อ 4 การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

4.1 ประธานกรรมการและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

4.2 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

4.2.1 ตาย

4.2.2 ลาออก

4.2.3 คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ทำให้เสื่อมเสียต่อสถานศึกษาหรือหย่อนความสามารถ

4.2.4 พ้นจากการเป็นพระภิกษุ เฉพาะกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์

5.2 ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 7-8)

ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนของภาคหวังและสภาพความเป็นจริงที่

เกิดขึ้นและร่วมมือกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน

ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสาขาวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอ ข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัญหา และความต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือ รวมทั้งรายงาน ผลการจัดการศึกษา

ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนภาพของปัญหาและความต้องการ ในการ พัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการ ที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษาและมีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่อง การขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรทางการศึกษา และเชื่อมโยงแผนพัฒนา การศึกษากับแผนพัฒนาท้องถิ่น

ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา เป็นผู้สะท้อนภาพของความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบัน ไปสู่ ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน

ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักธรรมศาสนา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของ สถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจกระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิดเปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่ม ได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุมและ สนับสนุนด้านอุปกรณ์ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณานำมติ ข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ

5.3 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขอบข่ายภารกิจ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 8-28)

5.3.1 ด้านการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติ ประกอบด้วย

1) การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา แนวปฏิบัติ คือ

- (1) ศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- (2) ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน/ท้องถิ่น ที่ตั้งของสถานศึกษา
- (3) กำหนดนโยบายเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (4) กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ชุมชน
- (5) กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน
- (6) กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ให้เสร็จก่อนเปิดภาคเรียนของแต่ละปีการศึกษา

2) การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

แนวปฏิบัติ คือ

- (1) ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของ สถานศึกษา
- (2) พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนา การศึกษาของสถานศึกษา
- (3) พิจารณาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการหรือ ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน หรือ โครงการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
- (4) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

3) การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

แนวปฏิบัติ คือ

- 1) กำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมกับสถานศึกษา ได้แก่ วิธีการ และระยะเวลา
- (2) ดำเนินการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผน ที่กำหนดไว้โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสอบถาม ประชุม ฯลฯ
- (3) ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาและช่วยเหลือสนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินงานแก่บุคลากรในสถานศึกษา

4) การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน แนวปฏิบัติ คือ

- (1) ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
- (2) เสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
- (3) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

ก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน

5) การแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงาน ตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร แนวปฏิบัติคือ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาแต่งตั้งที่ปรึกษา หรือคณะอนุกรรมการตามความเหมาะสมและความจำเป็นในแต่ละกรณี นอกจากคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานต้องปฏิบัติงานแล้วยังต้องกำกับติดตามการจัดกิจกรรมที่โรงเรียน โดยอาศัย ผู้นำชุมชน หรือบุคลากรในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถและยินดีเข้าร่วมในการพัฒนา สถานศึกษา การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือแต่ละงานของสถานศึกษาให้บรรลุ ตรงตามแผนงานหรือโครงการของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

5.3.2 ด้านการจัดหลักสูตรและงานบริหาร โรงเรียน ประกอบด้วย

1) การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แนวปฏิบัติ คือ

- (1) ศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน
- (2) ให้ความเห็นชอบสาระหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
- (3) ให้ความเห็นชอบสาระหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา

2) การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา แนวปฏิบัติ คือ

- (1) กำหนดมาตรฐานวิชาการของสถานศึกษา
- (2) ประเมินภายในเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- (3) กำกับ ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา

3) การบริหารจัดการด้านงบประมาณ ได้แก่

- (1) กำหนดวิธีการบริหารการใช้งบประมาณของสถานศึกษา โดยคำนึงถึง

ประสิทธิภาพ

- (2) กำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล

4) การบริหารจัดการด้านบริหารบุคคล ได้แก่

- (1) กำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษาและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- (2) ให้ขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากรในสถานศึกษา
- (3) จัดสวัสดิการให้แก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษาตามความเหมาะสม
- 5) การบริหารจัดการด้านบริหารทั่วไป ได้แก่
- (1) ให้มีการใช้ดูแลและบำรุงรักษาอาคารสถานที่วัสดุ ครุภัณฑ์ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์
- (2) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้สวยงาม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและชุมชน

5.3.3 ด้านการส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก ประกอบด้วย

- 1) การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน แนวปฏิบัติ คือ
- (1) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน การคมนาคม สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และข้อมูลอื่นที่จำเป็นให้เป็นปัจจุบัน
- (2) สนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กนักเรียนในพื้นที่บริการได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง
- (3) จัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ แก่ผู้เรียนที่ขาดแคลน และไม่สามารถพึ่งตนเองได้
- 2) การพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ แนวปฏิบัติ คือ
- (1) สนับสนุนให้เด็กพิการได้มีการเรียนทุกคน
- (2) สอดส่อง ดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ กดขี่ ข่มเหง ล่วงละเมิดทางเพศ การใช้แรงงานเด็กหรือกักขัง ให้ได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
- (3) สอดส่อง ดูแล เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างทั่วถึง
- (4) ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการเรียนการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด
- (5) สนับสนุน และส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรพิทักษ์สิทธิเด็ก

5.3.4 ด้านการระดมทรัพยากรและสร้างสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วย

1) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ แนวปฏิบัติ คือ

(1) ทหารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

(2) ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(3) กำกับ ติดตาม เพื่อสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิ ปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสมและโอกาสอันควร

2) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น แนวปฏิบัติ คือ

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรและให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน

3) การปฏิบัติกรอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด แนวปฏิบัติคือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษาในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นการติดตามงานนอกเหนือภารกิจงานหลักทั้ง 3 ด้าน โดยเป็นกิจกรรมนอกเหนือแผนประจำปีของ โรงเรียน หรือ โครงการเร่งด่วนของหน่วยงาน

สรุปว่า คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นคณะกรรมการที่คอยช่วยเหลือ และสนับสนุน การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ที่มีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ

1. ด้านการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติ เป็นการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา ของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา กำกับและติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบ และรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

2. ด้านการจัดหลักสูตรและงานบริหาร โรงเรียน เป็นการให้ความเห็นชอบในการ จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และเสนอแนวทางการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหาร

ทั่วไปของสถานศึกษา และการแต่งตั้งที่ปรึกษา และคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบ ตามที่เห็นสมควร

3. ด้านการส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนเด็กทุกคนในเขตบริการให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน และการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

4. ด้านการระดมทรัพยากรและสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน เป็นการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ การส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และปฏิบัติการอื่นตามที่หน่วยงานต้นสังกัด ได้รับมอบหมาย

6. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้กำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษา โดยมีแนวทางดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2550 : 24-41)

6.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

6.1.1 วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นหน่วยงานหลักในการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐาน

6.1.2 พันธกิจ

จัดส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาสู่มาตรฐาน

6.1.3 เป้าประสงค์

- 1) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียม ทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษา

6.2 กลยุทธ์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 1

6.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลัก
เศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
1.1	กิจกรรมปรับปรุง หลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องหลักคุณธรรม นำความรู้และการประ ยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	1) ร้อยละตัวอย่างหลักสูตร สถานศึกษาที่เน้นหลักคุณธรรมนำ ความรู้และการประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงตามเกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานกำหนด		100
		2) ร้อยละของ โรงเรียนนำร่องมีการ บริหารจัดการ โดยนำหลักคุณธรรม นำความรู้และการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	100	100
		3) ร้อยละ โรงเรียนนำร่อง ใช้ หลักสูตร ที่เน้น คุณธรรมนำความรู้ และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงและสามารถขยายผลให้แก่ โรงเรียนอื่นเพิ่มขึ้นในสัดส่วน 1: 3	100	100
	กิจกรรมปรับปรุง หลักสูตรแทรกหลัก คุณธรรมนำความรู้และ ประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	1) ร้อยละของ โรงเรียนนำร่องการใช้ หลักสูตรที่นำหลักคุณธรรมนำความ รู้และการประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ออกแบบ หน่วยการเรียนรู้ สาระได้	80	80

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
		<p>ผลดี จนสามารถนำมาจัดทำเป็น Best Practice ได้อย่างน้อย 5 กลุ่มสาระเรียนรู้</p> <p>2) ร้อยละของโรงเรียนนาร่องมีการบริหารจัดการที่นำหลักคุณธรรมนำความรู้และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จัดกิจกรรมผู้เรียน ได้ผลดีจนสามารถนำมาจัดทำเป็น Best Practice อย่างน้อย 5 กิจกรรมผู้เรียน</p> <p>3) ร้อยละของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำ Best Practice ของโรงเรียนนาร่องหลักสูตร และการบริหารจัดการที่นำหลักคุณธรรมนำความรู้และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขยายผลจนสามารถพัฒนาจัดทำ Best Practice ของสถานศึกษาตนเอง ได้อย่างน้อย 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 กิจกรรมผู้เรียน</p>	80	80
			10	10

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
1.2	พัฒนาครูไปสู่การจัด หลักสูตรและประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการสอนควบคู่กับการ สอดแทรกหลักคุณธรรม จริยธรรม	1) ร้อยละของครูที่ได้รับการพัฒนา ในสถานศึกษานำร่องการประยุกต์ ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการ บริหารจัดการและการจัดทำ หลักสูตร สามารถประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการ สอนควบคู่กับการสอดแทรกหลัก คุณธรรมจริยธรรม ได้คิดจัดทำ เป็น Best Practice ได้	70	70
		2) ร้อยละของครูในสถานศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับ การขยายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในการสอนควบคู่ กับการสอดแทรกหลักคุณธรรม จริยธรรม ได้คิดจัดทำเป็น Best Practice ได้	10	10
1.3	สร้างเครือข่ายคุณธรรม ของบ้าน วัด โรงเรียน ให้เกิดความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ	ร้อยละของสถานศึกษาที่จัด กิจกรรมร่วมกันระหว่างวัด บ้าน โรงเรียน	10	10

6.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียน
อย่างกว้างขวางและทั่วถึง

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
2.1	กิจกรรมส่งเสริมเด็ก ปฐมวัยเข้ารับการศึกษา	1) ร้อยละเด็กกลุ่มปฐมวัยที่มีสถานะ ทางทะเบียนไม่ได้เข้าเรียน ได้เข้า เรียน ก่อนประถมศึกษา ไม่ได้เข้า เรียนที่มีสถานะทางทะเบียน (ให้บอกจำนวน รายชื่อและตำบล)	50	80
		2) ร้อยละเด็กกลุ่มปฐมวัยที่ไม่มี สถานะ ทางทะเบียนไม่ได้เข้าเรียน ได้เข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา อย่างน้อยร้อยละ 50 ของเด็กไม่ได้ เข้าเรียนที่ไม่มีสถานะ ทางทะเบียน	50	80
2.2	กิจกรรมเพิ่ม โอกาสเด็ก ไม่ได้ เข้าเรียนและสร้าง ความเสมอภาคการศึกษา ภาคบังคับ 2.1 เพิ่มโอกาสเด็กไม่ได้ เข้าเรียนภาคบังคับ	1) ร้อยละเด็กกลุ่มภาคบังคับที่มี สถานะทางทะเบียนไม่ได้เข้าเรียน ทั้งเด็กปกติ พิการและด้อยโอกาส ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษา อย่างน้อยร้อยละ 25 ของเด็กไม่ได้ เข้าเรียนที่มีสถานะทางทะเบียน	25	25
		2) ร้อยละนักเรียนภาคบังคับที่ออก กลางคันทั้งเด็กปกติ ได้เข้าเรียนอยู่ อย่างน้อยร้อยละ 80 ของนักเรียนที่ ออกกลางคัน (ให้บอกจำนวนรายชื่อ และสถานศึกษา)	80	80

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
		3) เด็กกลุ่มภาคบังคับที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ไม่ได้เข้าเรียนทั้งเด็กปกติพิการและด้อยโอกาส ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาอย่างน้อยร้อยละ 25 ของเด็ก ไม่ได้เข้าเรียนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ให้บอกจำนวน รายชื่อและตำบล)	25	25
2.3	จัดบริการการศึกษาในพื้นที่ ที่มีอัตราเด็กวัยเรียน ได้รับการศึกษาค่าเรียนได้รับการศึกษาค่า	1) ตำบลที่มีอัตราเด็กวัยเรียน ได้รับการศึกษาค่า (บอกรายชื่อสถานศึกษาที่อยู่ในตำบลที่ได้รับการศึกษาค่า)		
	กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกประเภท	1) นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนักเรียนปกติ พิการและด้อยโอกาสที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกประเภท โดยเพิ่มเป้าหมายอย่างน้อยร้อยละ ของนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาต่อ (บอกรายชื่อนักเรียน และตำบล)	50	25

6.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
3.1	กิจกรรมปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนในการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน 1. กิจกรรมปรับปรุง กระบวนการ อ่าน เขียน และคิดคำนวณ 2. กิจกรรมพัฒนา รูปแบบและวิธีการคิด วิเคราะห์ 3. กิจกรรมพัฒนาการ เรียนการสอนก่อน ประถมศึกษา ขยายการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับพัฒนาการ ทางสมอง	1) ร้อยละของนักเรียนที่อ่าน ไม่ออก เขียนไม่ได้และคิดเลขไม่เป็น สามารถ อ่านออกเขียนได้และคิด เลขเป็น	100	100
		2) ร้อยละของ โรงเรียนมีรูปแบบที่ดี ในการพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณเป็น และมีมาตรการ ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน	80	80
		1) ร้อยละของสถานศึกษานำร่อง หลักสูตร และการบริหารจัดการที่ ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาจัดทำเป็น Best Practice ได้	60	60
		2) ร้อยละของสถานศึกษาที่ไม่ได้ มาตรฐานและ โรงเรียนขนาดเล็ก สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียน การสอนเชิงคิดวิเคราะห์ที่พัฒนาได้ ดีนำมาใช้จัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษาได้และพัฒนาเป็น Best Practice ได้	20	20
		1) ร้อยละของโรงเรียนศูนย์ปฐมวัย ต้นแบบขยายการจัดการเรียนที่สอดคล้อง กับพัฒนาการทางสมองต่อไปในชั้น ม.1	25	25

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
		2) โรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบที่เข้มแข็งขยายการจัดการเรียนที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองไปยังโรงเรียนเครือข่าย สักส่วน 1: 2		
		3) โรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบได้รับการประเมินตามเกณฑ์ของ สพฐ. อยู่ในระดับดี	50	50
	กิจกรรมส่งเสริมความรู้ผู้ปกครองชุมชนให้สามารถดูแลบุตรหลานของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ	1) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยและนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ได้รับการพัฒนาในเรื่องการเลี้ยงดูเด็กและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง	20	20
		2) ร้อยละผู้ปกครอง นักเรียนทุกช่วงชั้น ที่มีความบกพร่องด้านการอ่าน การเขียนการคิดคำนวณ รวมถึงนักเรียนอัจฉริยะ นักเรียนมีพฤติกรรม เสี่ยงด้านต่างๆ เด็กค้อยโอกาส และพิการ ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดู สามารถแก้ปัญหาและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ	20	20

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
		3) ร้อยละของเครือข่ายผู้ปกครอง และครูมีการประสานความร่วมมือ ในการอบรมเลี้ยงดู การแก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนา ผู้เรียนตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ การศึกษาปฐมวัยอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง	100	100
4. กิจกรรมยกระดับ ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ส่งเสริมภาษาจีน วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และส่งเสริมภาษาจีน	1) ร้อยละนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นตามรายวิชา - ภาษาไทย - วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์	55 40 35	55 40 35	
	2) ร้อยละของนักเรียน ใน โรงเรียน ต้นแบบการจัดการทุกประเภท โรงเรียน English Program โรงเรียน Mini English Program โรงเรียนที่ตั้ง ศูนย์ ERIC โรงเรียนใน โครงการ หนึ่งอำเภอหนึ่ง โรงเรียนในพื้นที่ โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย มี คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน วิชาภาษาไทยวิทยาศาสตร์ คณิต ศาสตร์	100	100	
	3) สพท. มีการพัฒนาหรือจัดทำค ำสั่งองค์ความรู้ /รูปแบบและตัวอย่างการ จัดกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	60	60	

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
		4) ร้อยละของ สพท.มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาขององค์กรราชการ และเอกชน ในการพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับแต่ละสาระ	100	100
		5) ร้อยละของ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบ ข้อมูลสารสนเทศให้มีข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจน ครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรายวิชาวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาจีน	100	100
		6) สพท. มีการพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล วิจัยพัฒนา และรายงานผลการดำเนินงาน ในรายวิชาวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาจีนที่สามารถสะท้อนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้อย่างชัดเจน	100	100

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
		7) ร้อยละ โรงเรียนแกนนำการจัดการห้องสมุดมีชีวิตที่เข้มแข็ง แม่ข่ายในการ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการตามมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตที่เข้มแข็งแก่โรงเรียนแกนนำการจัดการห้องสมุดอื่น ในเขตพื้นที่เดียวกัน	30	30
		8) สพท.ภายในจังหวัดทุกจังหวัดมีผลงาน ดีเด่นของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหาร ที่ได้จากการแข่งขันและการประกวด		
		9) ร้อยละของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารที่มีผลงาน ดีเด่นและผ่านการคัดเลือก มีความพร้อมในการนำเสนอผลงาน ในการประชุมวิชาการระดับชาติ	50	50
		10) ร้อยละของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารที่มีผลงาน ดีเด่น และผ่านการคัดเลือก ได้รับการ ส่งเสริมสนับสนุนการนำเสนอผลงานในเวทีระดับชาติ	10	10

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
วิชาภาษาอังกฤษ		1) ร้อยละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษต่ำกว่า เกณฑ์ลดลง	30	30
		2) นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาช่วงชั้น ที่ 1-3 มีค่าเฉลี่ยผลคะแนนการ ทดสอบมาตรฐาน (National Test) ภาษาอังกฤษเฉลี่ยสูงขึ้น ร้อยละ	5	5
		3) นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาช่วงชั้น ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยผลคะแนนการ ทดสอบ O-Net ภาษาอังกฤษเฉลี่ย สูงขึ้นร้อยละ	10	10
		4) ร้อยละครูสอนภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษา มีความรู้ความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษในระดับกลาง (Intermediate) ขึ้นไป	100	100
		5) ร้อยละครูสอนภาษาอังกฤษระดับ ประถมศึกษา มีความรู้ความ สามารถด้าน ภาษาอังกฤษใน ระดับกลาง (Intermediate)	35	35

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
		2) ร้อยละของสถานศึกษาที่ไม่ผ่านมาตรฐานคุณภาพ สมศ. รอบแรก ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาสามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาปฐมวัย ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	80	80
		3) ร้อยละของสถานศึกษาตามแผนการประเมินภายนอกรอบสองของ สมศ. มีรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน /การศึกษาปฐมวัยพร้อมเสนอขอรับการประเมินภายนอกได้	100	100
		4) ร้อยละของสถานศึกษานาขนาดเล็กที่ไม่ได้มาตรฐาน มีแผนพัฒนาคุณภาพที่ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาปฐมวัยเป็นเป้าหมายหลักและพัฒนาด้วยระบบการบริหารแบบกลุ่ม โรงเรียน	100	100
		5) ร้อยละของโรงเรียนแกนนำส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เข้มแข็งเป็นแม่ข่ายในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการตามมาตรฐานการส่งเสริมนิสัย รักการอ่านที่เข้มแข็งแก่โรงเรียนแกนนำ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในเขตพื้นที่เดียวกัน	25	25

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
3	กิจกรรมบริหาร ประสิทธิภาพในการ แก้ ปัญหาการขาดแคลนครู	1) ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่ขาดแคลนครูได้รับการปรับการ บริหารประสิทธิภาพการขาดแคลน ครู	70	70
		2) ร้อยละของสถานศึกษาที่ไม่ได้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาได้รับ การปรับการบริหารประสิทธิภาพ การขาดแคลนครูรายวิชาขาดแคลน	60	60
4	กิจกรรมพัฒนาการเรียน การสอนเด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้ (LD)	1) ร้อยละของเด็กที่มีปัญหาทางการ เรียนรู้ได้รับการพัฒนาทักษะการ อ่าน เขียน และคิดคำนวณ เต็ม ศักยภาพของแต่ละบุคคล		65
		2) ร้อยละของสถานศึกษามีการ พัฒนานวัตกรรม เทคนิค วิธีการสื่อ การเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้จนสามารถพัฒนาไป สู่ Best Practice		5

6.2.4 กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
4.1	กิจกรรมส่งเสริมความเข้มแข็งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	<p>1) ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับ การพัฒนาภาวะผู้นำสามารถไป ขยายผลกับรองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาจนครบ</p> <p>2) ร้อยละของศึกษานิเทศก์ต่อ สถานศึกษา</p> <p>3) ร้อยละของหัวหน้ากลุ่มที่ต้อง พัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานการ ปฏิบัติงาน</p> <p>4) ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่ม งานที่ต้องพัฒนาความรู้และศักยภาพ ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน</p> <p>5) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับ การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสู่ ความเข้มแข็ง</p> <p>6) ร้อยละของสถานศึกษาที่ใช้ระบบ mail-electronic และ e-office มา บริหารจัดการศึกษา ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ</p> <p>7) ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อนักเรียนของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p>		<p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p>

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
4.2	ส่งเสริมให้สถานศึกษามี การบริหารจัดการแบบ ฐานโรงเรียน (SBM)	1) ร้อยละของสถานศึกษากลุ่มที่ 1 สามารถดำรงสภาพความเป็น สถานศึกษาที่มีการพัฒนาคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง	100	100
		2) ร้อยละของสถานศึกษากลุ่มที่ 1 มี ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ของ สมศ. มีระดับดีทั้ง 14 มาตรฐาน	100	100
		3) ร้อยละของสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหาร จัดการศึกษาแบบฐานโรงเรียน	100	100
		4) ร้อยละของสถานศึกษากลุ่มที่ 2 สามารถพัฒนาให้มีความพร้อมเข้าสู่ สถานศึกษา กลุ่มที่ 1	10	10
4.3	จัดระบบการกระจาย อำนาจ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณและบริหาร ทั่วไป	1) ร้อยละของสถานศึกษากลุ่มที่ 1 สามารถบริหารสถานศึกษาตาม แนวทางกระจายอำนาจการบริหาร จัดการทั้ง 4 ด้านได้ตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ และมีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ	100	100

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
4.4	พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อการขยายผล	1) ร้อยละของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพด้านภาวะผู้นำ		100
		2) ร้อยละของศึกษานิเทศก์ที่ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการนิเทศการศึกษา และเพิ่มศักยภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน		80
		3) ร้อยละของข้าราชการครูที่ได้รับการพัฒนาความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเพิ่มศักยภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน		50

6.2.5 กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

ที่	กิจกรรม / กิจกรรมย่อย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ตัวชี้วัด ปี 50	
			สพฐ.	สพท.
5.1	เพิ่มความเข้มแข็งให้องค์กร คณะบุคคล	1) ร้อยละของคณะกรรมการเขต พื้นที่การศึกษา คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบและนิเทศ การศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษา ที่ได้รับการพัฒนาและปรับบทบาท		100
		2) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีสมาคม ผู้ปกครองและครู ได้ปรับบทบาท การมีส่วนร่วมของสมาคมผู้ปกครอง และครู		100
		3) ร้อยละของสถานศึกษาร่วมจัด การศึกษาแบบสหการกับหน่วยงาน อื่นได้		50

สรุปว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา คือเป็นองค์กรหลักในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน พันธกิจก็คือ จัดส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาสู่มาตรฐาน กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ กลยุทธ์เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สนับสนุน วิถีประชาธิปไตย กลยุทธ์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กลยุทธ์กระจายอำนาจ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

จุฬารัตน์ ตีสุคนธ์ (2527 : 96) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า กรรมการศึกษา ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียน การปรับปรุงซ่อมแซมโรงเรียน สำหรับการแสวงหาความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากประชาชนตลอดจนการประสานงานกับชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการนั้น พบว่าเป็นการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การแจ้งความประพฤติของนักเรียนแก่โรงเรียน

ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า การแสวงหาความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการ ของกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องจัดหารายได้นำมาบำรุงการศึกษา และการขอแรงงานจากชุมชน เพื่อพัฒนาอาคารสถานที่และการปรับปรุงบริเวณโรงเรียน

ชูชาติ พ่วงสมจิต (2540 : 269) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการบริจาคเงินให้กับทางโรงเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะในช่วงที่โรงเรียนมีกิจกรรมสำคัญ ๆ เช่น วันเด็ก หรืองานประจำปีของโรงเรียน

อนุพันธ์ ผสมมีชัย (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังให้คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับ “มาก” แต่มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานจริงอยู่ในระดับปานกลาง” เท่านั้น ดังนั้นความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา จึงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรีชา พันทีลีดา (2541 ; บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอนใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุตรธานี พบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและไม่ใช่ข้าราชการครู มีความต้องการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการบุคลากรทางวิชาการ “มากที่สุด” ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการ โรงเรียนใน 5 อันดับแรก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ จัดการเรียนการสอน โดยผ่านสื่อหลายรูปแบบ ให้คณะกรรมการ โรงเรียนเป็นผู้ประสานให้ชุมชนได้เข้าใจในการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอน โดยเน้นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มทักษะให้มาก และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียนตามลำดับ

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจจากการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกสภาและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจต่อสภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนในท้องถิ่นของตนเอง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อบต. อบจ. และเทศบาล ส่วนใหญ่ต้องการจัดการศึกษาเอง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น เมื่อพิจารณาในด้านความพร้อม ความเป็นไปได้และความสมเหตุสมผล
4. ครูมีความเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการศึกษา
5. ประชาชนมีความเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในเขตของตน

อรุณ บุญเจือ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียน ใน โรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ปี 2539 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียน มีปัญหาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน โดยด้าน ที่มีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านที่ 1 การกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนา โรงเรียน ส่วนด้านที่มีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านที่ 6 การแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่

คณะกรรมการ โรงเรียนมอบหมายเมื่อทำการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียน 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียน ผู้ปกครองและศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิและอื่น ๆ มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ศิริวัตร บุญประสพ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนชุมชนบ้านสาวย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง แสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน การประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการให้บริการแก่ชุมชน ปัญหาที่พบ คือคณะกรรมการ โรงเรียนไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เนื่องจากมีภาระหน้าที่และ ประกอบอาชีพส่วนตัว

มงคล มาเวียง และคนอื่น ๆ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ องค์กรท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ โรงเรียนมัธยมศึกษา (สศ.) และ โรงเรียนประถมศึกษา (สปช.) จังหวัดอุดรธานี ทั้งเขตในเมืองและนอกเมือง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางไปหาน้อย และคณะกรรมการ โรงเรียนมัธยมศึกษา (สศ.) จังหวัดอุดรธานี เขตในเมืองและนอกเมือง มีส่วนร่วมจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะหรือความต้องการของคณะกรรมการ อบต. เทศบาล ต่างมีข้อเสนอว่าควรกำหนดบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ชัดเจน และควรมีการประชุม หรือประสานงานในการจัดการศึกษา อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : 59) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษพบว่า ระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลางผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ตามตัวแปรสถานภาพของคณะกรรมการ โรงเรียน โดยส่วนรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 90) ได้ทำการศึกษาคำมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัย พบว่า กรรมการมีส่วนร่วมในการจัดหาและการจัดสรรทรัพยากรอยู่ 4 กิจกรรมคือ 1) มีส่วนร่วมในการจัดหาเงิน 2) มีส่วนรวมในการจัดหากำลังแรงงานให้แก่โรงเรียน 3) มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน และ 4) มีส่วนร่วมในการจัดสรรเงินและวัสดุอุปกรณ์ โดยกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดหาเงินอยู่ในระดับมาก

ประยูทธ์ เติมชัยภูมิ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ พบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

บุญมี เชาวระกำ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่จังหวัดขอนแก่น พบว่า กรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา มีระดับการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้าน อยู่ระดับมาก และผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีสภาพต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรียงศ แก้วไพฑูรย์ (2542 : 87) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางน่าจะเป็นเพราะว่า คณะกรรมการ โรงเรียน ทั้ง 3 กลุ่ม กล่าวคือกลุ่มผู้บริหารและข้าราชการครู กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่า และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบุคลากรที่มีความรับผิดชอบและมีประสบการณ์ด้านการศึกษาบทยาทหน้าที่ของตนเองตามขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนแต่ละฝ่าย

จากการศึกษา เอกสารงานวิจัย และรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาในครั้งนี้ สรุปได้ว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการโรงเรียน มีความคาดหวังให้คณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากแต่มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานจริงอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนที่มีปัญหาหนักที่สุด คือ ด้านการกำหนดคน โยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนา

โรงเรียน ด้านที่มีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการ แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้รับมอบหมาย และผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียน ตามตัวแปรสถานภาพของคณะกรรมการ โรงเรียน ใน ส่วนรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญฤทธิ์ พูลสวัสดิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองลำพูน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการในการพัฒนา ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนการบริหารจัดการตามภารกิจของสถานศึกษา การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา ความสัมพันธ์กับชุมชน การรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาการปฏิบัติ หน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในระดับมาก

วีระศักดิ์ ชัยพรหม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในเรื่อง การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน ในระดับร่วม คิดร่วมตัดสินใจ ส่วนการวางแผนและการประเมิน มีส่วนร่วมในระดับร่วมทำ โดยโรงเรียนที่อยู่ ในเขตอำเภอเมืองมีส่วนร่วมมากกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกเขตอำเภอเมืองอย่างมีนัยสำคัญ (2) ปัจจัยที่ เสริมการมีส่วนร่วม มี 4 กลุ่ม ได้แก่ (ก) เกี่ยวกับกรรมการ คือ การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ดีกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับโรงเรียน ความ คาดหวังต่อโรงเรียน ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความห่วงใยต่อปัญหา นักเรียน (ข) เกี่ยวกับผู้บริหาร คือ มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์มีคุณธรรม เข้า ร่วมกิจกรรมกับชุมชน ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (ค) เกี่ยวกับครู คือ เอาใจใส่ นักเรียน อุทิศเวลาให้กับชุมชน มีความรู้ความสามารถ ตั้งใจสอน และมีความสามัคคี (ง) เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน คือ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ให้บริหารแก่ ชุมชน ให้การต้อนรับกรรมการของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนจัดสัมมนาและอบรม กรรมการ ประชุมกรรมการในเวลาที่เหมาะสม ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และบริหาร การเงินโปร่งใส ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร คือการ ขาดมนุษยสัมพันธ์

ไพฑูถย์ ยิ่งสุข (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า

1. การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับปานกลาง
2. การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ระหว่างความเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีสถานภาพต่างกัน แตกต่างกัน
3. การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในเขตชุมชนเมือง กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนอกเขตชุมชนเมือง ไม่แตกต่างกัน

สุพจน์ พลหาญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยถึงการปฏิบัติงานตามบทบาทของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทัศนะผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนด้านต่าง ๆ คือ ด้านการพิจารณาเป้าหมาย ของการปฏิรูปการศึกษา ด้านการพิจารณาสภาพของโรงเรียน ด้านกำหนดยุทธศาสตร์แผน ปรับปรุงโรงเรียน ด้านการประสานงานและหาแนวทางการปรับปรุงโรงเรียน และด้านการ รับทราบ ความก้าวหน้าของโรงเรียนโดยเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ส่วนด้านการสนับสนุน ด้านการเงินและการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน โดยเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง เมื่อ เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนจำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนพบว่าทัศนะ ของผู้บริหาร โรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ประสิทธิ์ พรหมสร (2545 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยรวมและทุกด้านของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ไม่แตกต่างกัน
3. บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ด้านนโยบายและแผนพัฒนา ของสถานศึกษาใน 4 อำเภอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดอำเภอเขาค้อเขาค้อมากกว่ากิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ และ อำเภอคลองหาดมากกว่ากิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในอีก 10 ด้านที่เหลือนั้น บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ชนศ ปานอุทัย (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อทราบระดับการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่มีมาตรฐาน คุณภาพนักเรียนแตกต่างกันของ โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางเลน ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนสูง และ โรงเรียนที่มีคุณภาพ นักเรียนต่ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนสูง และ โรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพ นักเรียนต่ำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในรายด้านมีด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็น แหล่งวิทยาการของชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และองค์ประกอบย่อย ด้านการ กำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนของโรงเรียน รวมทั้งการส่งเสริมใช้วิทยาการภายนอกภูมิ ปัญญาท้องถิ่น มาให้ความรู้กับนักเรียน โดยจัดหาและเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นวิทยาการภายนอกที่ ต่างกัน

เสาวภา สุขาทิพย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดไม้เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนากิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้ คือ (1) กิจกรรมการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด (2) กิจกรรมการนำนักเรียนไปเรียนรู้ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น (3) กิจกรรมอื่น ๆ คือการทอดผ้าป่า การแข่งขันนกกรงหัวจุก การประกวดร้อง เพลง การเล่นเกมไซโย ซึ่งทั้ง 3 กิจกรรม ซึ่งให้เห็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินการ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 มากที่สุด คือ การ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนา การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีและการกำกับและ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา การสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการรับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน การให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก การดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ การมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา การระดมทรัพยากร วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษาและเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน ตลอดจนการสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและท้องถิ่น การให้ความเห็นชอบผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน การแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร และที่สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว ในระดับรองลงมา คือ การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

นิภา บุรณกิจ (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำหนดธรรมนูญโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ได้ผลวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดธรรมนูญโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้บริหาร ผู้แทนครู อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้แทนผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดธรรมนูญโรงเรียนระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดธรรมนูญโรงเรียนระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างประเภทกันแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดธรรมนูญโรงเรียนสูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนครูสูงกว่าผู้แทนผู้ปกครอง

คณิต ไชยลังการ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนไตรมิตร อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน การติดตามประเมินผลและ

การรายงานผลโดยได้ให้ข้อเสนอแนะคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือทุกครั้งสม่ำเสมอ และควรมีส่วนร่วมมากขึ้น

พินิจ ถานุตรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ ยกเว้น ด้านการบริหารงานบุคคลที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร พบว่า ทุกปัจจัยมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ (1) คุณลักษณะของผู้บริหาร (2) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (3) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา และ (4) สภาพแวดล้อม

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสนอ เถาว์ชาติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทั้ง 12 บทบาทอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายบทบาทพบว่ามี 10 บทบาทที่มีส่วนร่วมในระดับมาก อีก 2 บทบาทที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมในบทบาทที่ 9 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานระหว่างองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในระดับมากและสูงกว่าบทบาทอื่น ๆ ส่วนบทบาทที่ 6 พึงภัยพิบัติเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีส่วนร่วมในระดับปานกลางและต่ำกว่าบทบาทอื่น ๆ (2) เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ พบว่า ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และครู มีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนผู้แทนองค์กรชุมชน ศิษย์เก่า และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในระดับมาก เพศหญิงมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ช่วงอายุ 20-30 ปี และ 51-60 ปี มีส่วนร่วมในระดับมาก ช่วงอายุอื่น ๆ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ระดับการศึกษา ปริญญาตรีและโท มีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนระดับการศึกษาอื่น ๆ ที่ต่ำกว่ามีส่วนร่วมในระดับปาน

กลาง

อรจิตรา ปราการรัตน์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การแสดงออกของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครปฐม พบว่า

1. พฤติกรรมการแสดงออกของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. พฤติกรรมการแสดงออกของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน ความคิดริเริ่มและด้านความสามารถในการสื่อความหมาย ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

โกมล ส้มแดง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาการมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบริหารทั่วไปและด้านบริหารงานบุคคล
2. ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อย ได้แก่ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคลตามลำดับ ยกเว้น ด้านวิชาการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
3. จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้เสนอแนะให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีความตระหนัก เข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความเสียสละ และสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุก ๆ ด้าน

จักรกฤษณ์ วิชนศรีธรรมรงค์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการ มีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านโนนคูน วิทยาคม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัญหาที่พบก่อนดำเนินการศึกษาค้นคว้าคือ โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาและความขาดแคลนในทุกด้าน ปัญหาไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนเท่าที่ควร หน้าที่ในการจัดการศึกษาเป็นของ

โรงเรียนและครูเท่านั้น โดยเฉพาะการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป กับการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เมื่อใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร การบริหารทั่วไป ร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนระดมทรัพยากรการศึกษาในรูปแบบของผ้าป่าเพื่อการศึกษา การบริจาควัสดุอุปกรณ์และทุนการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ในด้านการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปกับด้านการอาสาเข้ามาเป็นวิทยากรภายนอกในการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอีก เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่กล้าที่จะเสนอความคิดเห็นและไม่กล้าอาสาเข้ามาช่วยถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน เมื่อใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงานและการประชุมระดมความคิดเห็น พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ และกล้าเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอาสาตัวเองและเชิญชวนบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเข้าเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ดี ทำให้สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความตระหนัก มีความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุนันท์ ประนัคศรี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโนนจิว ตำบลอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ พบว่า ก่อนการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ด้าน โดยเฉพาะด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หลังจากได้ดำเนินการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีผลทำให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความร่วมมือและช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ลักษณะความสัมพันธ์เป็นไปในทางที่ดีขึ้น มีบรรยากาศเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ชุมชนเข้าใจในภารกิจของโรงเรียนมากขึ้น โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น การให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน การให้คำแนะนำสถานที่ เป็นต้น การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน และการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่คอยประสานสัมพันธ์

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถปฏิบัติหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในปัจจุบันซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น

ฉวีพิมาน เปล่งรัสมิ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาล 3 วัดเหนือ สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ายังไม่มีความเข้าใจในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ น้อย การใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการประชุมแบบ AIC ในวงรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้ ในวงรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถระดมสมองในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา และได้จัดทำโครงการเชื่อมผู้ปกครองเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาล 3 วัดเหนือ มีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนา สมจิตร (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมี 3 อันดับแรก คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน และ 3) ด้านการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี 3 อันดับแรก คือ 1) ด้านการจัดทำแผนงานวิชาการ 2) ด้านการจัดทำและพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่น 3) การสรรหา/จัดสรรงบประมาณและวัสดุเพื่อผลิตสื่อการศึกษา

ฉวีลักษณ์ สามารถ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาน้ำอ้อยชุมแพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า

1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย

ภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับคือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ

2. ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ “น้อย” เรียงตามลำดับคือ ด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคล

3. แนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรร่วมดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในทุกด้าน ประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในการจัดหางบประมาณจากภายนอกมาสนับสนุนการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ข้อมูลให้ความรู้ความเข้าใจและให้แนวปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนแก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิด โอกาสและให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

สายหยุด สานก้อย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่าสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ควรจัดอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Huon (1996 : 2507) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำองค์กรประกอบพื้นฐานในการตัดสินใจด้วยความพึงพอใจ ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาของมลรัฐเคนซีก์ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา จะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1. การได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในโรงเรียน
2. การดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ
3. การมีผลผลิตที่ปรากฏชัดเจน
4. การได้รับความสำเร็จตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน

Miller (1997 : 475) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา ในมลรัฐเออร์เจียน เขาได้ทำการศึกษาถึงสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนในปัจจุบัน และบทบาทหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียน มีมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนคณะกรรมการโรงเรียนมีความต้องการที่จะทำหน้าที่อย่างเต็มบทบาท และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีคณะกรรมการ โรงเรียน

Ford (1997 : 1926) ได้ทำวิจัยเรื่อง การตัดสินใจของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาในท้องถิ่น ในมลรัฐชิคาโก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจร่วมของคณะกรรมการ โรงเรียน คือ การมองเห็นในจุดหมายเดียวกัน การลดความยุ่งยาก และสิ่งกีดขวางในการตัดสินใจ และการจัดตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนนั้นก็เพื่อให้บริการและให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน

Wolfe (1991 : Abstract) ได้ศึกษากรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการวางแผนในโรงเรียนมัธยมเกลนบาร์ค ในเขตที่ 87 รัฐอินดีแอนา ได้สัมภาษณ์สมาชิกคณะกรรมการทั้งหมด 106 คน พบว่า ในตอนต้นของการวิจัยคณะกรรมการ สับสนด้านบทบาท จากนั้นก็เกิดความไม่เข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่อยู่ภายใต้กฎบัญญัติการเปิดประชุม ในส่วนท้องถิ่นนั้น จะให้ความสนใจด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกคณะกรรมการและการเข้าร่วมการประชุม ซึ่งในที่ประชุมจะได้รับการมีบทบาทในการพัฒนาระบบของคำแนะนำของคณะกรรมการ ข้อมูล แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการต้องประสบกับระดับความเปลี่ยนแปลงในการ

ทำงานร่วมกัน และการทำงานอย่างประตึคประต้อลดลงอย่างต่อเนื่อง ปริมาณการวิตกกังวลของการวิจัยนี้ ปรากฏให้เห็นในลักษณะการตระหนักถึงการมีคุณลักษณะผู้นำของตัวคณะกรรมการ ขนาดกลุ่มของคณะกรรมการ ข้อผูกมัดค้ำเวลา การรวบรวม และบทบาทของครู ในที่ประชุม คณะกรรมการข้อมูลที่ได้ยังระบุว่า กรรมการ โรงเรียน คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการบริหาร ส่วนท้องถิ่น ไม่สนับสนุนการปรึกษาของกลุ่มคณะกรรมการแต่อย่างใด การวิเคราะห์ถึงพิมพ์ที่ทา โดยคณะกรรมการ และผลลัพธ์ที่ได้จากการพิจารณาอย่างรอบคอบของกรรมการ โรงเรียน และ ปฏิกริยาของชุมชน แสดงให้เห็นลักษณะ โรงเรียนท้องถิ่นหลาย ๆ ชุมชนว่า ได้มีการยอมรับ ค้ำแนะนำของคณะกรรมการ และการเปิดเผยถึงความต้องการของส่วนท้องถิ่น และระเบียบวาระ การประชุม

Murphy (1995 : 1608) ได้ทำการศึกษาโรงเรียนที่ระดับการศึกษาที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญอยู่ตลอดเวลาจะ ได้ให้เกิดความเข้าใจว่าบุคลากร ใน โรงเรียนปฏิบัติอย่างไร จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ โรงเรียน ได้มีเกณฑ์กำหนดในการเปลี่ยนแปลงประสพการณ์การ เก็บข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ตลอดจนกรรมการมีความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครองกับคณะกรรมการ โรงเรียนในรูปแบบมีคณะกรรมการกลางจากทั่ว ไปครูใหญ่มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการสอนเน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางมีลักษณะเป็นผู้สนับสนุนสิ่งเร้าให้รับรู้การทำงานและมีความปรารถนาให้ครูมี บทบาทมากขึ้นในการประเมินความพร้อม

Hockersmith (2001 : Abstract) ได้ทำการศึกษาข้อบ่งค้ำทั่ว ไปกลยุทธ์ผู้นิเทศค้ำ หัวหน้า เจ้าหน้าที่ธุรการและคณะกรรมการ ใช้เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการใช้โดยใช้การวิจัยเชิง บรรยาย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย โรงเรียนในท้องถิ่นของรัฐแคลิฟอร์เนีย 10 แห่ง ซึ่งผ่านการ คัดเลือกข้อบ่งค้ำทั่ว ไปอย่างประสพความสำเร็จนับตั้งแต่เดือนเมษายนปี 2541

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า โรงเรียนและชุมชน มี ความเห็นสอดคล้องกันในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาาร่วมกัน คือ ผู้บริหารต้องการให้ ผู้ปกครองนักเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนของ โรงเรียน และ ให้องค์กรต่าง ๆ ได้หันมา ให้ความสนใจเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็กให้มาก และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งในการดำเนินการจัดการศึกษาร่วมกันนั้นปัญหาอุปสรรค คือ การสื่อสารระหว่าง กันเกิดความคิดพลาด ได้ กรรมการจากท้องถิ่นบางแห่งยังไม่สนับสนุน โรงเรียนเท่าที่ควร กรรมการ มีความรู้ด้านระบบการบริหารน้อยการมองไม่เห็นในจุดมุ่งหมายเดียวกัน และคณะกรรมการมี ความเชื่อมั่น ในกรณีมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ หลักสูตร และการทำงานเป็นทีมน้อย